

ЮНАК

ВЕРЕСЕНЬ 1966 SEPTEMBER

Це число видано при співпраці куреня УСП-ок "ТІ, ЩО ГРЕБЛІ РВУТЬ".

Усі козацькі матеріали підготували члени цього куреня під проводом курінної ст. пл. Люби Абрамюк та ст. пл. Оксани Шуст. **Ілюстратори** пл. сен. Т. Геврик, ст. пл. Ірка Ковшевич, Богдан Певний, ст. пл. Марійка Шуст, ст. пл. Христина Хитра, Тарас Гірняк, пл. сен. Володимир Пилищенко. **На обкладинці:** Козацькі клейноди. Відрисувала з книжки Б. Яворницького "Історія запорозьких козаків" ст. пл. Христина Хитра.

РІК IV
Ч. 9 (39)
ВЕРЕСЕНЬ
1966

Зміст

Сторінка

- 1 З гаври Старого Вовка
- 1 Історичний календар
- 1 Г. Столярчук: Як хліб
- 2 Сучасні визначні українці
- 5 Козацькі прапори
- 6 Г. Качмарська: Козацька зброя
- 9 Л. Абрамюк: Козацькі клейноди
- 11 Л. Абрамюк: Дніпро і Дніпрові пороги
- 13 О. Шуст: Маруся Чурай та її пісні
- 15 Л. Абрамюк: Одяг українських жінок за козацьких часів
- 17 Поради Подруги Дади
- 17 Гутірка Деді Юрка
- 18 Ж. Менделюк: Пластункам на вушко
- 19 З листування
- 19 Молоде перо
- 21 Друг Крук: Твоє життя
- 22 Загадки
- 23 Арарат: Де збережена пластова слава
- 24 Розгадки загадок
- 25 Наша хроніка
- 27 Наша пошта

"Юнак" — журнал пластового юнацтва. Появляється щомісяця. **Видає Головна Пластова Булава. Головний референт видань ГПБ** — пл. сен. Юрій Пясецький, ПЧ, **Редагус колегія. Головний редактор** — пл. сен. Любомир С. Онишкевич, См. **Члени редакційної колегії:** пл. сен. Лариса Залеська-Онишкевич, ПС, пл. сен. Ольга Кузьмович, Гр., і пл. сен. Омелян Тарнавський, ПЧ. **Наліпка** — пл. сен. Ярослав Еліїв. **Головний адміністратор** — пл. сен. Омелян Тарнавський.

Річна передплата: США і Канада — 5,00 дол., Австралія — 1,10, Австрія — 90 шіл., Аргентина — 250 пез., Бразилія — 200 кр., Велика Британія — 1,00, Німеччина 10 н.м., Франція — 15 фр. **Ціна одного числа у США і Канаді** — 50 центів.

Редакція застерігає собі право виправляти мову, як теж скорочувати й виправляти одержані матеріали згідно з пластовою термінологією, пластовими виховними напрямними та вимогами юнацького віку читачів.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: Mr. L. ONYSHKEVYCH, Nassau Garden Apts, 19, 180 Franklin Cor. Rd., Trenton, N. J., 08638, U.S.A.

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ: YUNAK MAGAZINE, 2199 Bloor Street West, Toronto 9, Ontario, Canada

YUNAK — a Ukrainian Monthly Magazine, published by PLAST, Ukrainian Youth Ass'n, 2199 Bloor St. West, Toronto 9, Ont.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of Postage in cash.

З ЛАВРИ СТАРГО

Дорогі Подруги й Друзі!

Сьогодні знову приношу Вам «спеціальне» число — цим разом присвячене українським козакам. Про козаків, напевно, всі знаєте багато чого: їхню історію, війни, гетьманів... Про це все вчилися ми всі на курсах українознавства; цього повторяти не треба. Але напевно багато дехто з Вас цікавився не раз: як були вони вдягнені, яку зброю мали, а як виглядали Дніпрові пороги, за якими було Запоріжжя? Пластункам зокремо цікаво, як жили дівчата й жінки за козацьких часів, як вони вдягалися, як зачісували волосся?

І ось у цьому числі ЮНАКА довідаєтесь про багато із цих речей. Я певний, що кожний з Вас знайде в цьому числі щось для себе цікаве із нашої минувшини.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

на місяць вересень

1. 9. 1722 р. Народився найбільнший український філософ Григорій Сковорода.
2. 9. 1709 р. Помер великий гетьман Іван Мазепа.
5. 9. 911 р. Договір великого князя Олега із греками в Царгороді (Візантії).
9. 9. 1915 р. Перший бій Українських Січових Стрільців проти росіян, під Сянками.
23. 9. 1648 р. Козацькі війська розгромили поляків під Пилявцями.

Це число підготували старші пластунки із куреня «Ті, що греблі рвуть». За це ми їм усім щиро дякуємо! Зокрема дякуємо комітетові, під проводом старшої пластунки Оксани Шуст, який підготував усі козацькі матеріяли цього числа, а також курінній ст. пл. Любі Абрам'юк, яка знайшла багато матеріялів. Від усіх читачок і читачів ЮНАКА — Вам Подруги Гребельки, щира подяка.

Ваш Старий Вовк

Григорій Столярчук

ЯК ХЛІБ

Я так люблю, я так люблю тебе,
Моя співуча українська мово!
В тобі шумить Полісся голубе
І дужо хвилі гомонять Дніпрові.

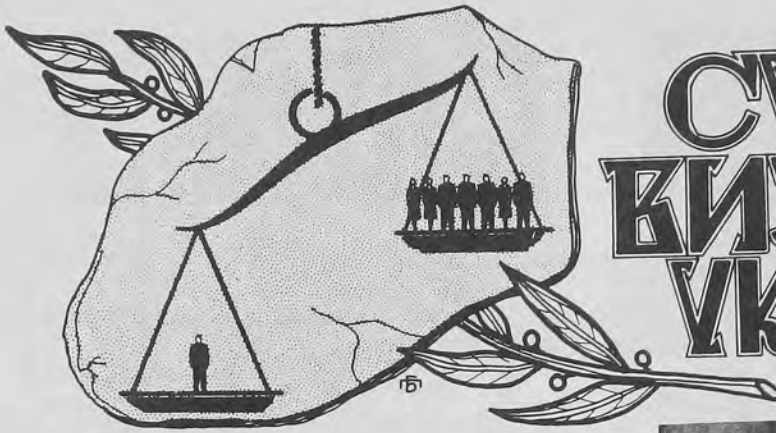
В тобі живе карпатська височінь,
Що манить у незвідане найбутнє,
І степова безкрая широчінь,
І Кобзарєва дума незабутня.

Пісні дівчат, налиті колоски,
Янтарної пшениці кучугури...
Ти — сплав мільйонів серць палких,
Що пережив і найлютіші бурі.

Ти, рідна мово, чиста, як роса,
Цілюща й невичерпна, мов криниця.
Святиня наша, гордість і краса,
Ти — розуму народнього скарбниця.

Як легко йти з тобою по землі
І підставлять вітрам, лице відкрите!
Для мене ти — як і насущний хліб,
Без тебе я не зміг би в світі жити.

(«Україна», ч. 25, 1964. Київ)

СУЧАСНІ ВИЗНАЧНІ УКРАЇНЦІ

МИСТЕЦТВО

ОЛЕНА КУЛЬЧИЦЬКА

Олена Кульчицька, одна з найстарших живучих українських мистців, народилася 1877 р. в Західній Україні. Мистецьку освіту дістала вона у Львові і Відні, де закінчила школу мистецького промислу. Впливи мистецького стилю т. зв. «віденської сецесії» помітні в цілій творчості Олени Кульчицької. У першому періоді своєї творчості Кульчицька будувала свої твори в більшості на сюжетах

життя українського села, працюючи в олії, акварелі, чорно-білій і кольоровій ліногравюрі, в офортах, емалії та скульптурі. Більше уваги, у тому часі, присвятила Кульчицька пейзажам, виявивши себе талановитим акварелістом. Її пейзажі свідчать про тонкі відчуття тону і гармонії кольорів.

Церква в селі Ямне. Аквареля.

Дідусь. Олія.

З черги Кульчицька займається педагогічною працею у Львові і Перемишлі, на протязі 30 років. З переходом на емеритуру переноситься Кульчицька у 1938 році, з мамою і сестрою, до Львова, де працює в Етнографічному Музею Наукового Товариства ім. Шевченка. У Львові проживає Кульчицька і досі.

Орання. Ліногравюра.

Мелодія гір. Дереворит.

Тематика дальших творів Кульчицької є незвичайно різноманітна та багата. Вона займається долею селян-емігрантів, у ярих кольорах представляє спустошення першої світової війни, що мусіла й її поселити на деякий час у Відні; вона описує життя-буття гуцулів, красу та багатство рідної землі, архітектурні пам'ятки Львова та інше.

Газда. Ліногравюра.

Літо в парку. Гравюра.

З ілюстративної діяльності Кульчицької треба згадати її цикл «Історії княжих часів», галерею портретів українських поетів та письменників, з цитатами їх творів, ілюстрації до «Української народної мітології» Гнатюка, малюнки до новели Стефаника «Дорога», ілюстрації до ювілейного видання «Тіней забутих предків» Коцюбинського, ілюстрації «Першої читанки», «Світа Дитини» та іншої дитячої літератури і вкінці видання листівок, пов'язаних зі Святами Різдва та Великодня, з народним побутом і народним декоративним мистецтвом і т. д.

Окремою ділянкою праці Кульчицької була галузь етнографії та декоративно-прикладного мистецтва. Кульчицька ввійшла в історію української культури не тільки як видатний мистець і графік, але одночасно як визначний дослідник української етнографії. Кульчицька спопуляризувала українське народне мистецтво, піднесла його красу та багатство та утримувала у художній формі умовини життя та побуту нашого народу.

Олена Кульчицька разом із своєю сестрою Ольгою проектували та виробляли килими, взоровані на народних зразках. Вони випрацювали проекти понад 80 килимів. Тепер Олена Кульчицька працює як професор графіки в Поліграфічному Інституті у Львові.

(За статтею Р. Кобринського, у «Свободі» ч. 11 з 1966 р.)

Ілюстрація до книжки "Лис Микита"

ТЕХНІКА

Д-р ІГОР БОГАЧЕВСЬКИЙ

Коли д-р Ігор Богачевський був юнаком, він захопився героєм із повісті Івана Багряного «Тигролови». Герой цього роману — за фахом конструктор літаків, і Ігореві Богачевському захотілося тоді також стати конструктором літаків.

Десять літ пізніше він таки ним і став, коли одержав ступінь бакалавра аеронавтики з Ньюйоркського університету. Але він пішов далі і тепер створює нові математичні формули, якими користуються конструктори літаків і ракет.

У минулому році, наприклад, д-р Богачевський виступав з доповіддю на з'їзді Американського Інституту Аеронавтики та Астронавтики, у якій він з'ясував одну із своїх формул, що буде застосована при повороті американського космічного корабля із Місяця.

Більше як тисячу примірників цієї доповіді учасники з'їзду розкупили відразу, бо її можна застосовувати також і при будові звичайних літаків. Формула д-ра Богачевського (що над нею він працював біля двох років), дозволяє конструкторам літаків і міжпланетарних кораблів обчислити прямим способом повітряні струї, які оточують цей корабель чи літак. Цю формулу найперше потребували інженери, які працюють над американським проектом, що носить назву «Аполло». Вони мусять сконструювати корабель, який відпливе на Місяць так, щоб при повороті на Землю він улетів на короткий час в атмосферу, піднісся назад понад атмосферу і знову влетів в атмосферу, але тим разом уже при меншій швидкості. Інакше судно б згоріло при зударі з атмосферою.

Уживаючи формули, що її опрацював д-р Богачевський, інженери можуть прямим способом обчислити повітряні струї, які вплинуть на космічний корабель, і заздалегідь збудувати його так, щоб при повороті на Землю він летів згідно з бажаним курсом.

Прилади, що їх д-р Богачевський уживає для своїх дослідів, — дуже обмежені. Усе, що йому потрібно, це — олівець, папір і вигідне крісло.

Він не раз цілими годинами сидить на кріслі — навіть не за бюроком — і активно працює: роздумує над можливостями. Потім бере олівець в руку і заповнює картки паперу цифрами та математичними символами. Тільки тоді, коли він

уже є на сліді до якоїсь розв'язки, він передає деякі обчислення технікам, які працюють при кібернетичних машинах-комп'ютерах.

На вигідному кріслі д-р Богачевський також перечитує нові досліді з ділянки математики. Це він робить для того, щоб бути в курсі нових винаходів, але також і тому, що він є рецензентом для трьох наукових журналів: двох американських і одного міжнародного, що виходить у Берліні.

Тепер д-р Богачевський працює як науковий співробітник «Авко-Еверетт Рісирч Лабораторі». Перед тим, він три роки працював на подібній посаді в аеронавтичній лабораторії Корнельського університету в Баффало. Після одержання ступеня доктора філософії він два роки викладав на Ньюйоркському університеті.

Д-р Ігор Богачевський народився в Сокалі в Україні. У 1948 році він прибув до США і вдень працював, а вечорами ходив на університет. Під час Корейської війни він був на фронті як воєнний американської армії, і в 1953 році скориставшись з ветеранської стипендії, записався на цілоденні студії до Ньюйоркського університету. Три роки пізніше він одержав ступінь бакалавра аеронавтики з відзначенням «магна кум лауде» і вирішив продовжувати свої студії в математиці.

Це був 1956 рік, ще заки перший штучний сателіт полетів навколо Землі. Д-р Богачевський тоді одержав одну з перших двох стипендій «Нешенал Саєнс Фаундейшен» на студії математики. Він лишився на Ньюйоркському університеті і після п'ятих років студій в Інституті Куранта успішно оборонив свою дисертацію на ступінь доктора.

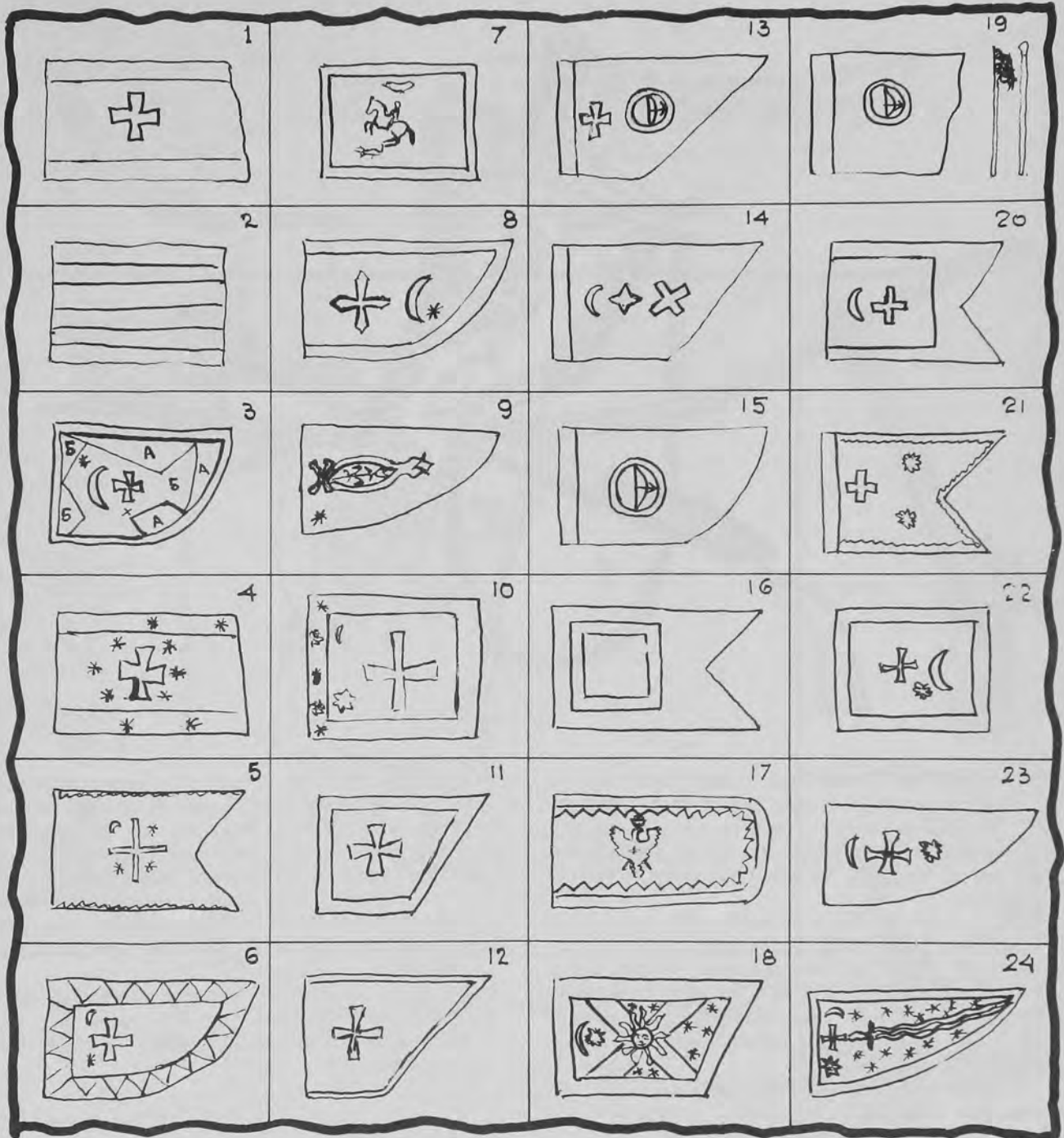
Щоб бути успішним у житті — каже цей науковець, який ще двадцять років тому був юнаком із мріями — треба показати, чи щось умієш ти зробити. А доказом того, це — чи щось ти вже зробив. Людині, яка вже доконала щонебудь у житті — довіряють і дають усе нові і тяжкі завдання.

Для тих, які журяться, чи фах, що вони його собі вибрали, буде придатний чи поплатний, д-р Богачевський має такі слова поради: Добрих знавців свого діла завжди треба; для них завжди буде місце. Отже, треба виробитися на доброго знавця.

Ростислав Л. Хом'як

КОЗАЦЬКІ ПРАПОРИ

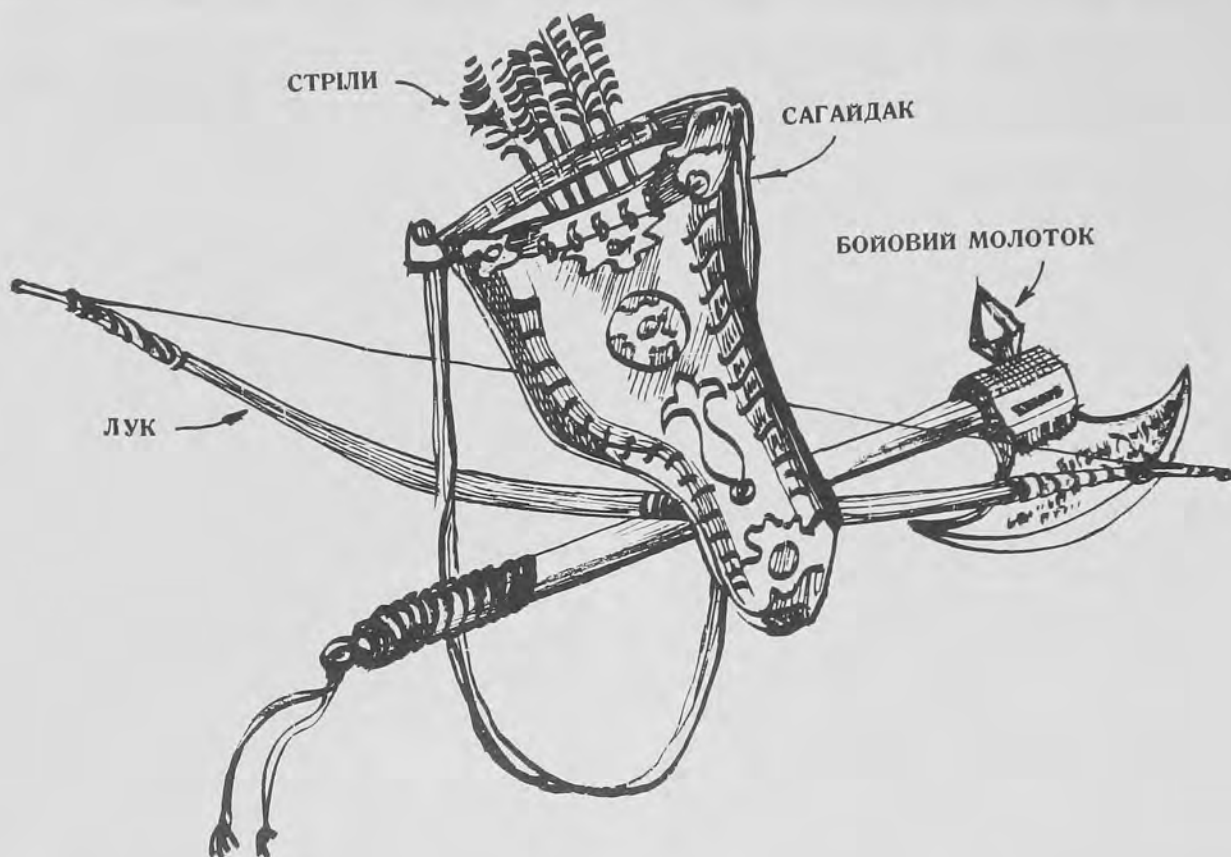
Довгий час не відомо було, як виглядали прапори війська запорозького. Аж нещодавно відкрито було в архівах кольорові рисунки 26-ох козацьких прапорів, як подано на рисунку. З того прапори ч. 1 до 12 належали до Чернігівського Полку, решта ж — до Київського Полку.

На прапорах старовинні мотиви — зірки, хрести тощо. Інколи видно на них місяць (знак мусульманської віри турків і татар), якого пере-

магає хрест — (знак християнства). На деяких прапорах є також: козак на коні, мечі, сонце тощо. Барви прапорів: червона різних відтінків (малинова), синя, сіра. Прапори переважно із китайки, обшиті мереживом чи полотняними «лиштвами». Є теж прапори з вовняної чи бавовняної тканини.

Подала — Гребля

КОЗАЦЬКА ЗБРОЯ

Зброя, що її вживали козаки, була пристосована до способу їхньої боротьби з ворогами.

Козаки зводили бої з ворогом у степу верхи на конях або на морі, на легких чайках, якими могли швидше пливти, ніж ворог тяжкими галерами.

До цього мусіли вони мати зброю легку, щоб у часі походу не була їм завадою.

Їхню зброю можна поділити на так звану:

● **ХОЛОДНУ ЗБРОЮ**, до якої не вживали вибухового пороху. Сюди належать: луки, стріли, списи, ножі, кинджали, шаблі, бойові молотки і якірці.

● **ГОРЯЧУ ЗБРОЮ** або **ОГНЕВУ**, до якої вживали вибухового пороху, а саме: рушниці, стрільби, пістолі, гармати і мушкети.

І. ХОЛОДНА ЗБРОЯ

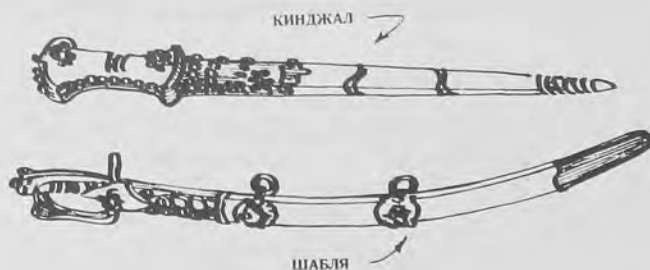
1. **Луки** — це найстарша зброя козаків, що її вживали на Запоріжжі ще на самих початках у походів проти турків і татарів.

2. **Стріли** були зроблені з тонкого дерева, з однієї сторони з гострим металевим кінцем. Козаки носили їх у шкіряних сагайдаках, перев'язаних через плече.

3. **Списи** — роблені з тонкого довгого дерева із гострим металевим вістрям, на одному або й на обох його кінцях. На гострому металевому кінці часто була зроблена «перепонка», щоб у тіло пробитого ворога входило тільки вістря списа, а не дерево. Списи були мальовані червоною і чорною фарбами. Їх козаки вживали тоді, як їздили верхи; держали їх у правій руці, а внизу прив'язували їх ремінною петлею до ноги.

4. **Ножі** — роблені були із заліза, на кінці закруглені, з одностороннім гострим вістрям.

5. **Кинджали** — теж залізні, рівні, з обостороннім гострим вістрям.

ШАБЛЯ ТА ПІХВА КОЗАЦЬКОГО КОШОВОГО

КОЗАЦЬКА ЧАЙКА

ПОРОКАШНИК

КИТАЛАК

Озброєний козак, готовий до походу.

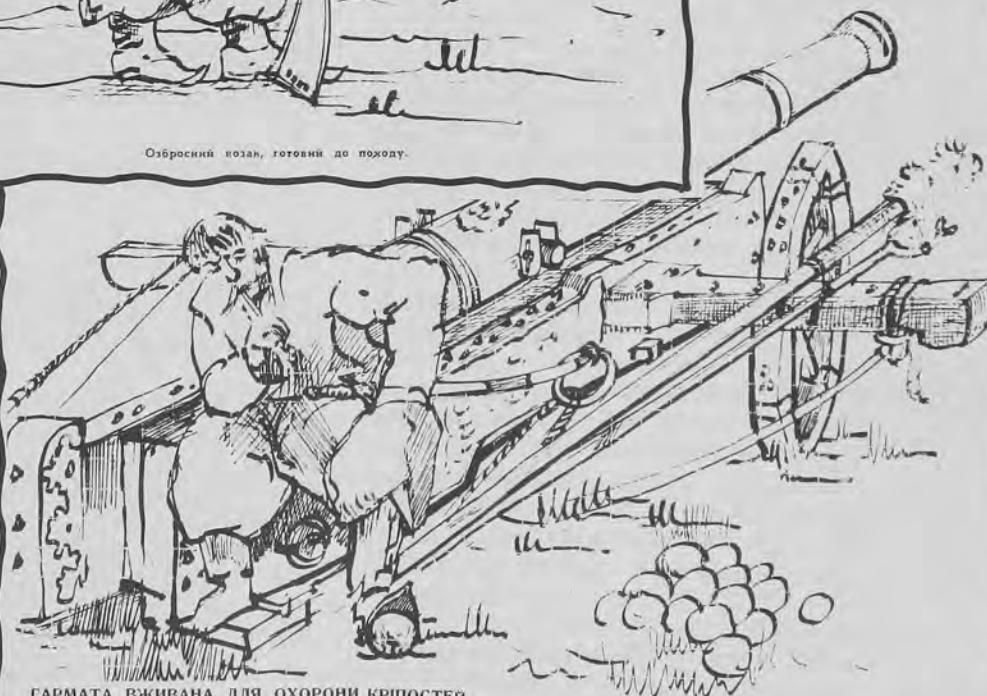
ПІСТОЛЬ

ЯКІРЦІ

ПОЛЬОВА ГАРМАТА

ГАРМАТА ВЖИВАНА ДЛЯ ОХОРОНИ КРІПОСТЕЙ

6. **Шаблі** — зброя конечна для козака. Козаки називали її своєю «сестрицею». Це була т. зв. «чесна зброя». Шабля роблена була із заліза, трохи закруглена на кінці і дуже гостра. Рукоять шаблі козаки прикрашували різьбою звірячих голів, птах тощо. Вістря шаблі теж було дуже часто прикрашене золотом. Козаки носили шаблі в дерев'яних піхвах, оббитих металом, прив'язуючи їх під пояс, при лівому боці.

7. **Бойові молотки** — це зброя, уживана козаками в рукопашній боротьбі. На міцній дерев'яній ручці настромлений був залізний молоток, що був з одного боку тупий у формі топора, а з другого мав гострий ніс.

8. **Якірці** — зроблені з чотирьох цвяхів дуже гострих, злучених посередині в такий спосіб, що, як би їх не покласти, то все один цвях стирчатиме вгору. Їх козаки розкидали по степу, щоб вони вбивалися в копита ворожих коней, які з болю і страху розбігались по цілому степу.

II. ГАРЯЧА ЗБРОЯ

1. **Рушниці і стрільби** були подібні, із тією різницею, що рушницю наладовували шротом, а стрільбу — кулями.

2. **Пістолі** — подібні були до рушниць, тільки коротші. Кожний козак, вибираючись у похід, брав із собою 4 пістолі. Дві з них запихав за пояс спереду, а дві, у шкіряних піхвах, прив'язував під пояс з одного і другого боку.

3. **Гармати** — козаки мали кілька родів гармат, що роблені із чавуна, заліза і міді. Великі, тяжкі гармати козаки вживали тільки для оборони своїх твердинь, а малі забирали із собою в похід. Гармат козаки не робили самі, а діставали їх як дарунок, або здобували їх у боях із москалями, поляками чи турками.

Свою зброю тримали козаки в найбільшій пошані. Чистили її часто та берегли від іржі. Часто обковували її золотом і сріблом і тому й називали її «ясною зброєю». Але перед походом мазали її розчином солі, через що вона тратила свій блиск і виглядала немов заржавіла. Робили це на те, щоб, як казали, «не манити блиском ворожого ока».

Козати вибирались у похід на несні або восени. На весні відбували **сухопутні** походи, а восени **морські**.

● **Вибираючись у сухопутний похід**, козаки брали вози, запряжені одним конем і везли на них мосяжні гармати; кожен козак мусів мати (крім рушниць, шаблі, куль, списа, пістолів та припасів): сокиру, заступ, шнур — потрібні для роблення з возів т. зв. «табору» для оборони перед ворогом, якщо зустрілись із ним на відкритому місці в степу. У такому поході на чолі війська їхав верхи хорунжий із хоругвою, а за ним, теж верхи, кошовий отаман або наказний отаман (на випадок неприємностей кошового отамана).

За ними йшло військо в такому порядку: піхота, кіннота, артилерія. Ішли вони полками та сотнями з полковниками та сотниками на чолі.

● **Морські походи** відбувалися на чайках, що були легші та зграбніші від важких ворожих галер.

Козацька чайка була 50-70 стіп завдовжки, 10-20 стіп завширшки та 12 стіп глибини. Зроблена була з липового або вербового дерева. На боки й на дно набивали дошки, доки не дійшли до визначених розмірів. Довкруги чайки робили, грубе як бочілка, обрамування із в'язок комишу, що їх прив'язували липовими або черешневими вужівками, щоб чайка не затопилась. Це було теж охороною перед ворожими стрілами. Дно і боки чайки намазували смолою, щоб не протікала вода. На кермі чайки та на її «носі» було по одному веслові. Боками давали по 20-40 весел із кожної сторони. В одному кінці чайки була приміщена бочка з їжею, а з другого 4-6 польових гарматок.

У похід вирушало 60 до 300 чайок, а в кожній по 50-70 козаків.

Кожний козак мав із собою: шаблю, дві рушниці, 6 ф. пороху, ядра до гарматок та особистий вояд.

Траплялося іноді, що в бою з турками здобували козаки ворожу галеру, тоді на ній пливли по здобич до прибережних ворожих міст, або, забравши з неї все вартісне, затоплювали її разом із «бусурменами», щоб відплатитись за кривди, які ті заподіяли українському населенню.

Подала Галя Качмарська

Заввага: Ілюстрації до цієї статті відрисували Тарас Гіряк з книжок Д. Яворницького "Історія запорізьких козаків" і "Із української старини" та ст. пл. Христа Хитра із книжки "Київська старина"

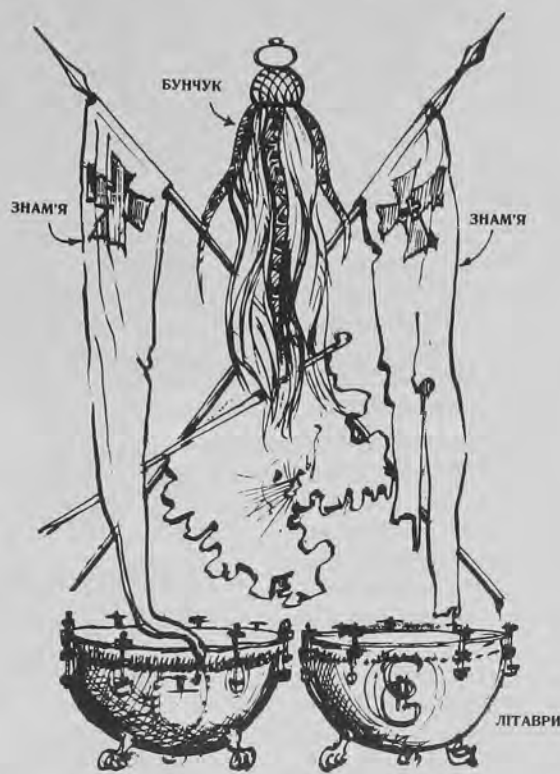
ЯК КОЗАКИ ОРІЄНТУВАЛИСЯ В СТЕПУ?

У степу не було жодних доріг, якими можна було б мандрувати. Козаки споглядали на природні знаки під час своїх мандрівок чи походів.

Вдень указувало їм дорогу сонце і могили. Вночі козаки слідували за положенням зір. Течія рік теж їм помагала устійнити, чи правильний їхній шлях. У пригоді їм був також і вітер. Козаки надавали вітрові назви залежно від того, звідки він віяв. Коли вітер віяв із півночі, називали його «москалем»; коли із заходу, називали його «ляхом». Східний вітер називали «дінцем», а південний «бусурменом».

Подала Любов Абрамюк

КОЗАЦЬКІ КЛЕЙНОДИ

Під час польського панування український народ зазнав багато горя, тяжкої неволі і великих кривд, заподіяних окупантами. Вільнолюбний український народ не міг довго терпіти такої неволі. Селяни почали втікати далеко в степи, аж на Дніпрові пороги. Там вони гуртуються і спільно обороняються перед турецько-татарськими нападами. Згодом їх починають називати козаками, себто вільними людьми. Козацька сила незабаром зросла і вони не тільки оборонялися перед нападами татарів, але й самі ходили походами на Туреччину і Крим. Козацькі погроми

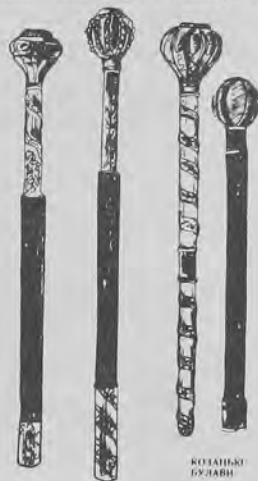
турецьких міст були такі дошкульні, що султан загрожував польському королю зруйнуванням Польщі, коли він не втихомирить козаків. Та польський король не міг собі дати ради з козаками і бачивши, що козацтво зросло у велику силу, вирішив визнати їх як окремий незалежний козацький стан, щоб використати їх для охорони Польщі від турецької загрози. На знак козацької незалежності, король Стефан Баторій вислав свого посла до козаків із клейнодами.

Слово «клеїноди» походить з німецької мови і означає «дорогоцінна річ», а в козаків це означало військові урядові знаки — регалії, або ж атрибути влади.

Клейнодами уважались такі речі: хоругви, булава, бунчук, пірнач, літаври, печатка, гармати, значки, комишина.

Кожний клейнод мав своє призначення: або належав до цілого війська запорізького, або належав даному старшині.

Булава — клейнод, який належав гетьманові і кошовому Січі Запорізької. Булава — це округлий залізний м'ячик, іноді посріблюваний або позолочуваний, насаджений на держак із горіхового дерева. Іноді голова була вибивана дорогоцінними каменями. Пишність булави залежала від смаку і спроможности гетьмана чи кошового. Булаву гетьман держав у правій руці. Уживав він її під час походів, козацьких нарад і під час усяких офіційних виступів. Булава — це дуже старовинний клейнод. Уживали її ще за часів грецько-троянської війни. Під час розкопів міста Трої, археологи знайшли булави. Згодом булави почали вживати турки, від турків перебрали поляки, а через поляків дійшла до козаків.

Хоругви — Козаки мали три роди хоругв: військову, полкову і сотенну. Військова хоругва козаків була гетьманська або тої держави, на чий службі вони були. Коли вони належали до польської армії, тоді хоругв була з червоного шовку, посередині білий орел, а по боках Спаситель і Архангел Михаїл; коли ж до російської, тоді посередині був двоголовий орел. Полкові і сотенні хоругви були дуже різноманітні щодо комбінації барв і щодо зображень на них. Хоругви беріг хорунжий усього війська запорізького, полковий хорунжий або сотенний хорунжий.

Значки — подібні до хоругв, тільки менші були вживані куренями. Для значків кожний курінь мав т. зв. значкових товаришів.

БУНЧУК БУЛАВА

Усі клейноди, крім палок до літавр і гармат, переховувалися на Січі в церкві або у військовій скарбниці. Клейноди можна було винести тільки тоді, коли кошовий дав наказ. Звичайно виносили коли скликали на раду або вирушали в похід. Палки від літаврів хоронили в курені військового довибиша, а гармату в січовій пушкарні.

Клейноди свої козаки дуже цінили і дбай-

Бунчук — це довга чорна палиця, на якій був заложений округлий м'ячик (більший ніж у булаві), з-під якого виходило волосіння кінських хвостів. Деякі хвости були заплетені в коси (4-6 кіс). Бунчук належав гетьманові і кошовому, але носив його бунчужний або бунчукові товариші. Під час походу бунчужний держав бунчук над головою гетьмана чи кошового і давав знак козакам, у котру сторону їх провадить гетьман. Бунчук це клейнод позичений у турків.

Пірнач — подібний до булави, тільки що голова не округла, а складається з металічних листків (звичайно шість), чударнацько вирізаних. Часами ці листки були срібні. Пірнач носив полковник із собою на війни і при офіційних виступах. Цей клейнод теж уживали татари та інші азійські народи. Полковник, крім свого особистого пірнача, мав ще кілька менших, залізних або мідяних. Ці менші пірначі він давав козакам, щоб вони уживали їх як перепустку, коли мали полагодити якесь важливе діло, що вимагало таємности й обережності.

Комишина або тростина — клейнод, який належав гетьманові і кошовому. Це звичайна довга палиця, якої обидва кінці були оправлені сріблом і з тупим залізцем на кінці. Комишину бергли осаули.

Літаври — колись залізні потім срібні котли, покриті туго натягнутою шкірою. По шкірі ударялося палками і виходив особливий звук. Літаври належали всьому війську, але носив їх довибиш. Літаври уживалися для скликання ради козацької, під час походу і теж на привітання та прощання послів.

Гармата або пушка належала всьому війську запорізькому. Беріг її пушкар.

Печатка — належала всьому війську. Зберігав її військовий писар. Крім військової печатки, були ще печатки полкові, курінні, паланочні тощо. Печатка всього війська була зроблена зі срібла і мала округлу форму. На печатці був вирізаний козацький герб: козак на зеленому тлі. На голові мав гострокінцеву шапку, при боці порохівницю і шаблю. Через плече мав перекинену рушницю, збоку спис. Навкруги печатки був напис «Печать славного війська запорозького». Полкові, курінні і ін. печатки мали свій герб. Першу печатку козаки одержали від польського короля Стефана Баторія 1576 року. Козацька печатка перестала існувати 1765 року, коли цариця Катерина її скасувала.

КОЗАЦЬКІ

ПЕЧАТКИ

ливо зберігали, бо ці клейноди символізували не тільки їхню владу, але теж і козацьку волю.

Подала Любов Абрамюк

Заввага: Усі ілюстрації до цієї статті відрисували ст. пл. Христя Хитра та Тарас Гіряк з книжки Д. Яворницького п. н. "Історія запорізьких козаків".

ДНІПРО І ДНІПРОВІ ПОРОГИ

Мальовничі красиви Дніпра біля Канева.

Дніпро — найбільша ріка України, і третя в Європі після Волги і Дунаю. Завдовжки вона на 1420 миль, а завширшки від 900 стіп до 1 милі. Правий берег Дніпра — горяний, лівий — низинний. На Дніпрі є багато островів і гарні піскові пляжі.

Пливе Дніпро віками і несе свої води до Чорного моря. Легка і швидка його течія тепер, немає він жодних перешкод подорозі. Та не завжди так було. Колись із великим трудом пропливали води до Чорного моря. У ті часи, коли ще людські ноги не ступали по берегах Дніпро-

вих, течію Дніпра зупиняли великі гранітні скелі. Віками боролися води Дніпрові з тими скелями, аж поки не пробрили собі шлях до Чорного моря. Ці дніпрові скелі називали наші предки «порогами». Тягнулися вони від міста Дніпропетровська аж до міста Запоріжжя. Уже в наші часи (1927-1932) ухвалено збудувати велику греблю нижче порогів, щоб піднести рівень води і таким чином уможливити плавбу великих суден по Дніпрі. Затопила вода всі пороги, багато островів, багато історичних пам'яток та місць, де жили наші предки. Люди починають забувати про пороги та про їхню славу і роль, яку вони відіграли в історії нашого народу.

Пекло в Ненаситці.

Загляньмо в історію порогів і дізнаймося про них і про Дніпро, про князів, які перепливали їх, ідучи на Візантію, і про запорожців, найкращих знавців дніпрових порогів та островів, про лоцманів — відважних перевізників через пороги.

Про ріку Дніпро і про пороги писало багато істориків у старовину, найбільше греки та араби. Греки називали ріку Бористен, що означає «північна ріка». Араби називали її «Дана-

Острів Таволжаний з півночі.

Ненаситець влітку

Дніпрельстан на Дніпрі.

Вид на береги Дніпра з Володимирської гірки в Києві з пам'ятником київського князя Володимира Великого.

прис», що означає «західня ріка». Українські поети називають Дніпро Славутицю, Славутою.

Відколи люди навчилися робити човни, користувалися Дніпром як природнім шляхом для комунікаційних і торговельних цілей. Єдиною великою перешкодою були пороги. Варяги і київські князі звичайно перетягали судна берегом Дніпра, а за порогами знову спускали на воду і пливли до Чорного моря. Козаки також вивчили пороги і всі просмики поміж ними так добре, що могли проїжджати через них малими човнами або плотами. Проте, це була небезпечна плавба, і багато козацтва згинувало у водах Дніпрових, але й багато з них здобуло собі славу, бо кожний мусів уміти проплисти пороги, щоб стати козаком.

Що таке пороги? Це виступи гранітних скель, розкинуті від берега до берега певними групами. На Дніпрі було 9 порогів: Кодацький, Сурський, Лоханський, Дзвонецький, Ненаситецький або поріг Дід, Вовнизький, Будило або Внук, Лишний і Вільний. Крім порогів, були ще інші камені, які однак не tworили суцільної групи. Такі камені називали «заборами». Забори теж свої назви як ось: Богатирська, Глуха, Крива, Явлена тощо. На Дніпрі було понад 60 забор. Пороги мали також «лави». Це були більш-менш вирівняні камені, по яких спливала вода з порогів і пливла далі. Кожний поріг мав свої лави. І так, напр., Ненаситецький поріг мав аж 12 лав, що звалися: Рвана, Службова, Гостренька, Довгопола, Рогата і т.д. У порожистій частині Дніпра було около 60 островів.

За порогами, по обох боках Дніпра були так

звані «плавні». Найкраща і найславніша плавня була по лівому боці Дніпра і називалася «Великий Луг». Плавні — це долини, завжди залляті водою і зарослі високою травою, очеретами, кущами, вербами. Один український історик називав плавні українськими джунглями. Козаки дуже часто тут переховувалися, чатуючи на ворога чи втікаючи від нього. У часи Київської Русі за порожисту частину Дніпра завжди велася боротьба з кочовиками. Тут згинув князь Святослав у бою з печенігами. У 16 ст. в цій частині виникла Запорозька Січ, яка відіграла велику роль в історії України.

Коли Україна попала під владу Росії, уряд російський хотів мати постійний транспорт через Дніпрові пороги. Коли ще існувала Січ, козаки мали своїх перевізників. Після скасування Січі російський уряд zorganizував усіх славних перевізників і вони почали називатися «лоцманами». Лоцманська організація існувала аж до часу збудування греблі. Всі вони були нащадками славних козаків. Своє ремесло передавали вони з роду в рід. Діти лоцманів, від 12 років їхали з батьком порогами, щоб вивчити позиції каменів, дорогу куди їхати тощо.

Після збудування греблі не стало порогів і лоцманська організація розпалася. Залишилася тільки слава про них і багато спогадів.

Подала Любоз Абрамюк

МАРУСЯ ЧУРАЙ ТА ЇЇ ПІСНІ

«А чи ви знаєте пісню «Подай, дівчино, ручку на прощання?» Почулися голоси: «Так! Ні! Знаю! Ні — не знаю всіх слів...» але тому, що притакливі відповіді переважали заперечливих, то вирішили співати «Подай, дівчино...» Звуки гітари зливалися із голосами дівчат і хлопців. Настрій мінявся — то з веселого, безжурного якось помаленьку на романтичний, замріяний, а навіть тужливий, сумний.

Мені тяжко уявити собі вогник без пісень. Бувало, як відповідна група зійдеться, то ми потрапили годинами так коло вогню сидіти і лишень співати й співати. Я дуже мило згадую ті вогники, і мені здається, що вони були найбільш приємні хвилини на таборі.

Може й тому мені було так цікаво почути оповідання про прекрасну українську дівчину, козачку, яка жила ще за часів гетьмана Богдана Хмельницького. Вона так любила пісні, що почала сама їх укладати і навіть мелодії до них придумувати. Чи то не є щось? Пригадайте собі лишень, як тяжко укласти якусь можливу коломийку, а до неї ми вже маємо мелодію!

Тому й зацікавили мене її пісні. Ми ще донині їх при багаттях співаємо, а це ж бо вже понад 300 років минуло, як вони були укладені! Чи знаєте пісню «Ой не ходи, Грицю, та й на вечериці»? Це також вона її написала. А чи знаєте «Засвітали козаченьки»? Вона її теж на-

писала, лишень слова із часом трішки змінилися. Її початкові слова були «Засвіт встали козаченьки». Вона також написала «Віють вітри, віють буйні», яку ми тепер чуємо в опері І Котляревського, «Наталка, Полтавка». Багато пісень вона написала, але вони є менше знані між нашою молоддю. Дотепер віднайшли 16 пісень, які вона уклала.

Але послухайте, яке було її життя. Мені здається, що навіть Алфред Гітчак ліпшого не придумав би.

Отже, як я вже згадувала, вона, либонь, була правдивою красунею. Знаєте, така як усі українські пісні описують красунь — великі карі очі, чорні брови, овальне смагляве личко, гарні уста і ще до того мала чорну густу довжезну до самих колін косу. Я ще таких дівчат не бачила але видно, що вона з таких була. Був у письменника Квітки-Основ'яненка, крім біографічних і пісенних матеріялів, ще портрет цієї чудової дівчини, і цей портрет бачив автор першої біографії нашої красуні, О. Шкляревський, і він докладно її описав. На підставі того опису маляр Ф. Самуєв відтворив її портрет, який я тут залучую.

Жила вона на Полтавщині, на передмісті Полтави, над берегом ріки Ворскла. Жила сама з матір'ю, бо батька замучили поляки у Варшаві, як він дістався до них в полон разом з гетьманом Павлом Павлюком.

Недалеко, «на горі», жив Гриць, з яким Маруся змалку бавилася. Але із часом, як вони по-підростали, перемінилася їхня приязнь у любов, і тоді Маруся написала найкращі пісні про свої почування. Однак, її щастя довго не тривало. Богдан Хмельницький збирав військо в похід, і з козаками і Грицько пішов, а Маруся лишилася сама і тужила за Грицем.

З часом, по великих успіхах у боях, козаки вернулися додому, але тепер довелося Марусі гірко розчаруватися. Грицева мама дуже не хотіла, щоб Гриць одружився з Марусею. Вона вибрала собі за невістку багату дівчину Галю, дочку полтавського сотника Федора Вешняка. Гриць скорився маминій волі, покинув Марусю і одружився з Галею.

Маруся тяжко те переживала. З часом її жаль перемінився в розпуку, а потім в ненависть і жадобу помсти. Маруся не могла Грицеві простити його зради. Вона його отруїла.

Однак її совість не дозволила затаїти цього вчинку, і вона призналася до нього. За це засуджено її на смерть. Сталося це в 1648 р. В день, коли мали виконати присуд, примчав вершник від самого гетьмана з наказом дарувати Марусі життя «у пам'ять героїчної смерті її батька і заради пісень, що вона складала.»

(Докінчення дивись ст. 16.)

Українські пісні

З пісень Марусі Чурай

БОЛИТЬ МОЯ ГОЛОВОНЬКА

Не швидко

Пам'ять моя го-ло-во-нька від самого чола;
 Не бачило милень-ко-го ні тепер ні вчора
 Ой бачиться, не журюся, в тілу не вер-ю-ся,
 А як виїду за-бо-рота од вітру ваюся.

Ой, бачиться, що не плачу,
 Самі сльози ллються;
 Од милого людей нема,
 Од нелюба шлються.
 Нема ж мого миленького,
 Нема мого сонця,
 Ні з ким мені розмовляти,
 Сидя у віконця.

Нема ж мого миленького,
 Що карії очі, —
 Ні з ким мені розмовляти
 Темної ночі.
 Зелененький барвіночку,
 Стелися низенько,
 А ти, милий, чорнобривий,
 Присунься близенько.

Зелененький барвіночку,
 Стелися ще нижче,
 А ти, милий, чорнобривий,
 Присунься ще ближче!
 Нема мого миленького,
 Нема його тут,
 Посходила по слідонькам
 Шевлія та рута.

СИДИТЬ ГОЛУБ НА БЕРЕЗІ

Поволі

Сидить голуб на-бе-ре-зі, голубка-на ви-мні...
 «скажи, скажи моє сер-це, що ма-єш на ми-слі?»

«Ой тиж мені обіцявся
 Любити, як душу, —
 Тепер мене покидаєш,
 Я плакати мушу!»

Будь щасливий із тією,
 Котору кохаєш,
 А над мене вірнішої
 Не світі не знайдеш.

«Ой є в мене таке зілля
 Близько перелазу:
 Як дам тобі напитися, —
 Забудеш одразу!»

«Буду пити через силу,
 Каплі не упушу, —
 Тоді я тебе забуду,
 Як очі заплюшу».

Буду Бога просити,
 Щоб ти був щасливий!
 Чи зо мною, чи з другою,
 Повік мені милий!

Як не хочеш, моє серце,
 Дружиною бути,
 То дай мені таке зілля,
 Щоб тебе забути!»

ОДЯГ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК ЗА КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

Завів жінки козацького
старшини

Прикраса голови селянської
дівчини із стрічками і
пучками квітів

Дівчина — шляхтянка

Українське населення за козацьких часів було під постійною загрозою нападів татар і турків, наїздів поляків і москалів. Це були важкі часи для народу, а особливо для жінок і дівчат. Найбільше горя зазнали вони від турецько-татарських нападів, бо часто попадали в полон, а пізніше продавали їх у неволю. Слава про красу і розум жінок з-над Дніпра і Дністра розійшлася по всій Азії та Європі, і тому був великий попит на українських жінок. Збереглися листи багатих туркенів з порадами, яких невільниць купувати. Наприклад «купуйте українських дівчат, бо вони до любови і розмови».

Живучи в країні, повній небезпек, українські жінки мусіли бути завжди готові до бою в обороні свого дому, своєї родини, родинного маєтку і т. д. Їхні чоловіки часто були на війнах і зачишали на господарстві саму жінку зі службою. Іноді жінки йшли в малі виправи разом із чоловіками.

Такі умовини виробляли сміливі сильні характери в жінок. Вони мали цілковиту волю і повноправність нарівні з мужчинами, тоді як жінки інших країн були або невільницями або цілковито залежні від чоловіків. Деякі історики твердять, що цей сміливий, сильний і войовничий характер українських жінок успадкований від славних амазонок, які, за історичними дослідженнями, жили колись між Дніпром і Балтійським морем.

Без уваги на вічні війни, небезпеки і загрози знищення, українки любили пишно вдягатися. Їхні одяги не були гірші ані дешевші від одягів жінок із заходу. Вони дуже пильно стежили, щоб найкращі тканини спроваджувати з таких країн як от — Персія, Туреччина, Італія, Франція.

ОДЯГ ЖІНКИ КОЗАЦЬКОГО СТАРШИНИ

Заміжні жінки, за звичаєм, мусіли завжди мати накриту голову. Вдома вони носили маленькі очіпки, а поза домом надівали на голову кораблик або пов'язували очіпок наміткою. Намітка — це довгий кусник тонкої тканини, який зав'язували довкруги очіпка й голови. Стиль завою залежав від особистого смаку жінки.

На шиї жінки завжди носили намисто з коралів, бурштинів або гранатів. Дукачі (золоті або срібні монети) причіплювали до намиста або вішали окремо на довгий золотий ланцюг. Їхні сорочки були білі, шиті із шовку і вишивані настилюванням та вирізуванням. Поверх сорочки носили широкі шовкові спідниці і корсетку, шнуровану або тісно застібнуту, яка гарно прилягала до стану.

Кораблик — одруженої,
багатої жінки

Чільце селянської дівчини із
стрічками і пучком квітів

Міщанка

На ногах носили панчохи, вишивані над кісткою по боках, і черевики на закаблуках або сап'янії.

Поверх сорочки, спідниці і корсетки — байбараки. Шитий він був з найкращих тканин, які тільки можна було дістати — парчі, шовкові мори, бархати і інших. Літні байбараки або, як їх називали, холодні, були підшиті шовками, а зимові або теплі байбараки — дорогими хутрами із соболів, кун, бобрів, лисиць. Зимою жінки носили теж зарукавки обшиті хутром. Зверху берегами байбараки були обшиті золотими ланцюжками або мереживом.

ОДЯГ МОЛОДОЇ ШЛЯХТЯНКИ

Одяг замужньої жінки і молоді дівчини в основному був такий самий. Різниця була в убранні голови і тканинах. Дівчата заплітали волосся в дві коси і спускали вниз по плечах. Іноді закладали коси довкруги голови, а часами спускали розплетене волосся. В будень молоді шлях-

Дівчина — селянка

тянки зав'язували на голові стрічку з пучками квітів з обох боків. Іноді надівали віночок. Коли йшли в гостину чи до церкви, убір голови був далеко пишніший. На голову клали чільце, зроблене з позолочуваної бляхи і вибите дорожочинними каменями. З-заду спадали стрічки. Сорочки, спідниця, корсетка, намисто були такі самі як і в заміжних жінок. Байбараки шилися для дівчат з легших тканин.

ОДЯГ МІЩАНКИ

До міста раніше доходили впливи із Заходу, і тому міщанки не носили спідниць тільки суконки. Суконки були широкі і туго зіпняті в стані. Внизу і під шиєю вишивані. Носили теж намисто і дукачі. На голові заміжні жінки носили кораблики. Верх кораблика покритий пар-

Жінка — селянка

чею або шовком, а вилоги з хутра або з бархату. Байбараки були шиті так само як і шляхтянські, тільки кольори були скромніші.

ОДЯГ СЕЛЯНКИ

Селянський одяг був подібний до вищезгаданих, тільки з простіших тканин. Сорочка була шита з полотна домашнього виробу. Замість спідниці носили плаhti, які теж були домашньої ткани. На ногах чоботи. Замість байбарака, носили жупан, подібний кроєм до байбарака. На голову заміжні жінки пов'язували намітки, а дівчата стрічки й віночки. Намиста були в них теж, звичайно коралеві, але тільки багатші селянки могли дозволити собі на коралеве намисто.

Подала Любов Абрам'як

МАРУСЯ ЧУРАЙ ТА ЇЇ ПІСНІ

(Докінчення зі ст. 13)

Але Маруся вже довго по тому не прожила. Шкляревський подає, що, за одною версією, вона за рік захворіла і померла, а друга версія каже, що буцімто вона вступила в монастир десь на Слобожанщині, яка тоді належала до Московщини.

Називалася вона Маруся Чурай. Її батько, Гордій Чурай, був осаулом у козацькому війську. Люблений і шанований він був серед козацтва за свою гарну хоробру і лицарську владу. Не забував свого героя і український нарід, що часто співав думи про Чурая. В одній з тих пісень-дум козаки співали:

«Оплику сизий, орлику, молодий Чураю!
Ой забили ж тебе ляхи та у своїм краю,

Але ж знай, орлів, братів маєш, що в тебе
вдалися,
Відомстити за та тебе усі поклялися.»

За словами Кониського «осаула Чурая цвяхами прибили до дошки облітої смолою», запалили її і так він у муках загинув.

Отож і доня лицаря вже молоденькою служалася в життя свого народу та, обдарована здібностями, творила для свого народу красу: чудові пісні.

У перших своїх піснях співала вона про козаків, що йдуть у бій за волю свого народу, та про шасливу любов і жартівливі пісні; а потім про зраду милого і пімсту за зраду.

Оксана Шуст

Дорога Подруго!

Я маю 13 років, але хоча маю багато товаришок, люблю оповісти своїй мамі всі свої переживання, усе що думаю і відчуваю. Але воно призначене лише для мам, і тому мені дуже прикро, що за якийсь час знають про це все мої тети, сестри мам. Я їх люблю і вони до мене дуже добрі, бо самі не мають дітей, але чи вони мусять знати все про мене? Чи це є «фер», що мама їм усе розповідає? Порадь мені, що я маю робити, чи перестати оповідати мамі?

Катря

Дорога Катрю!

Твоя мама порушує святу річ, а саме — довір'я, яке маєш до неї. Вірю, що вона це якнайшвидше сама зауважить і що ти будеш могли далі їй усе розповідати без страху, що про це будуть усі в родині точно знати.

Подруга Дада

Дорога Подруго!

Я вже ходжу до середньої школи, але все ще навіть не маю 5 фітів. Усі мої товаришки в школі і в Пласті є принайменше на півголову а то і на голову від мене вищі і сміються з мене, що я така мала. Я беру вітаміни, їм правильно, роблю руханку, але нічого не помагає. Чи маєш для мене якусь раду?

Оленка

Так, — терпеливість.

Подруга Дада

Дорога Подруго!

Я маю дуже доброго товариша від наймолодших літ, який від мене майже рік старший. Тепер ми вже обидва юнаки і маємо так як усі юнаки малі «проблеми». Але мій товариш із кожною такою «проблемою» все ще іде до мам і розповідає їй усе, що сталося, і трохи ще до того видумує. Розуміється, його мама зараз говорить із моєю та виходять різні неправдоподібні історії. Що я маю з ним робити? Шукати собі інших товаришів?

Тарас

Дорогий Друже!

Твій товариш здається тільки роками старший від тебе. Не скривати перед мамою своїх переживань — це одна справа, а зовсім інша — розповідати видумані історії. Це останнє дуже «не мужеське».

Подруга Дада

ГУТІРКА ДЕДІ ЮРКА

З ПРОВІДНИКАМИ ГУРТКІВ

Дорогі Друзі Гурткові!

Немов на яві бачу Ваші опалені сонцем, засмалені вітром обличчя і здорові, зміцнілі побутом серед природи юні і загартовані тіла.

Вам напевно ще ввижаються верхи скелястих гір, плеса бурхливих чи спокійних озер, причуваються гукі водопадів і шелести лісу в час нічної стійки.

Та все це вже проминуло і **треба повертатись до шкільних занять.**

Але чи мали б Ви не продовжувати, не закріплювати цієї дружби, яка напевно нав'язалась між Вами серед чарів природи? **Напевно Ви бажаєте зустрінутись знову**, хоч би й у міському парку, на спортовому майдані чи в пластовій домівці.

Але ці Ваші зустрічі не мали б вартости, якщо не були б старанно заплановані, цікаві і не мали якоїсь корисної мети.

«Життя в Пласті» — наш пластовий посібник має багато **порад**, як запланувати і виконати цікавим змістом Ваші зустрічі. Звичайно, це діється в рамках підготовки до пластових проб.

Часом гурток на мандрівці чи в таборі виявив зацікавлення і здібності у якійсь особливій ділянці як водне чи літунське пластування, музика, спів, література, мистецтво, спорт тощо, і хоче спеціалізуватися в одній з цих уміlostей. Усе це добре, усе може вміститися у програму Ваших занять.

Однак треба вважати, щоб це зацікавлення не стало Вашою ціллю, самою для себе. Щоб Ви, займаючись Вашою спеціальністю, не забули про основну мету Пласту та про те, що й ця ділянка має теж бути засобом для привичаювання жити за пластовим законом.

Не вистане здобути якийсь спортовий рекорд, грати по-мистецькому на трубці чи на бубні або досягнути непересічний успіх в одній з мистецьких ділянок, щоб бути добрим пластуном.

Не забувайте, що у Пласті **головною метою не є вивчення спеціалістів, а дати молоді нагоду виховувати себе на характерних повноцінних, з широким знанням і різноманітними зацікавленнями членів рідної спільноти і добрих громадян країни нашого поселення.**

СКОБІ

Ваш Дедя Юрко

ПЛАСТУНКАМ НА ВУШКО

● Чи знаєте, що...

Краса модої дівчини не залежить від великого арсеналу косметиків, але передусім від гігієни та охайності. Уживати макіяж, особливо в молодому віці ніколи не запізно; як також треба його завжди стосувати помірковано та індивідуально. Чим молодша дівчина, тим більше дискретно повинна вона обходитися з косметиками, бо шкіра, покрита грубою верствою мазі, кидається у вічі та викликає враження куди старшого віку, а подекуди й простакуватого вигляду. Звичайно шкіра у молодих дівчаток є нормальною, тобто свіжа та чиста, тому потрібно її ощаджувати, бо вона мусить служити власницям ще довгі, довгі роки і якнайдовше зберегти свіжий та принадний вигляд до глибокої старости.

Для досягнення гарного і свіжого коліру треба розпочати день холодним та гарячим тушем (на переміну), бути багато на свіжому повітрі, виконувати фізичні вправи, мати доволі сну та відповідної поживи. Хто забуває про ці засадничі такі відомі всім справи — тому уживання самих косметиків не допоможе на довшу мету.

Великою хибобою молодих дівчат чи навіть жінок є виголювати зовсім брови, а на їх місце малювати олівцем два вузьенькі шнурочки. Обміркуйте добре, поки таке зробите, як це неестетично і по-простацьки виглядає.

● Чи знаєте, що...

Вітаміни потрібні не лише для вашого здоров'я, але допомагають вони також дівочій красі. Ось, напр., вітаміна «А» впливає корисно на зменшення «акнів», на скріплення нігтів та волосся. Вона знаходиться в моркві, квасолі, горосі, бобі, помідорах та жовтках.

Вітаміна «Ф» запобігає екземі, лишаям, заневищенню шкіри, а мають її дріжджі, тран та риби.

● Чи знаєте, що...

На елегантність складається багато чинників, але найважливіше — це мати питоменний внутрішній чар і коректну поведінку. Гроші, розуміється, є важливим чинником, що дають можливість жінці затримати елегантність, але крім грошей треба мати ще й добрий смак та звертати увагу на деталі. Кожна елегантна дівчина му-

сить бути ідеально чиста, вимита, вичесана, а її вбрання бездоганно випрасоване. Не так важливо, скільки вбрання коштує, а головне — чи воно добре підібране та у відповідний час застосоване. Напр., біла суконка добре випрасована з білими рукавичками одягнена в гарячий день, при цьому свіжа зачіска дібрана до обличчя і принадний запах доброї перфуми, краще підкреслює елегантність, ніж дорога темна суконка з плямою на рукаві та черевиками з виходженими закаблуками. Головним чинником в елегантності є віддзеркалення своєї особовості, свого «я» яке мусить іти у парі з доброю поведінкою.

Подала Женья Менделюк
Торонто

ЯК ПОСИЛАТИ РЕЧІ ДО ПЛАСТ. МУЗЕЮ?

Ясно, що поштою на адресу:

PLASTOVY MUZEY
c/o Mr. L. Bachynsky
3425 Broadview Rd.
Cleveland, Ohio., 44109, U. S. A.

До кожної світлинки треба подати:

- 1) Дату, хоч приблизно, коли світлинку зроблено
- 2) Де світлина зроблена
- 3) Що вона відображає
- 4) Хто на світлинці. Імена і прізвища (та пластові ступені) всіх, кого знаєте на світлинці. Якщо багато людей на знімці, то треба або писати злі, або обвести людей на папері. Цю другу знімку чи обведення пономерувати і подати імена за номерами.

До кожної речі треба подати:

- 1) Коли вона зроблена
- 2) Де її зроблено
- 3) Що відображає
- 4) Хто її зробив.

Дуже важливо подати якнайліпші дані про кожний експонат, бо тільки тоді можна його правильно зачислити до музею, інакше вони тільки гарні речі, про які пізніше ніхто нічого не знатиме.

ПРАЦЮЙМО НАД СОБОЮ І ПОШИРЮЙМО ПРАВДУ ПРО УКРАЇНУ

Багато з нас, Подруги-юначки, знаходиться тепер порозкиданими по всіх континентах, по цілому світі. Відірвані від материка, а то часто й від рідної громади, наша молодь іде по лінії найменшого опору, затрачаючи все, що рідне й дороге. Не може бути сумніву, що із забуттям рідної мови така молодь дуже швидко асимілюється. Бож саме рідна наша мова, наша культура, наші прадідівські традиції роблять нас українцями. Проблема відчуження української молоді є справою дуже пекучою саме тут, в Америці, де наші поселенці найчисленніші. Нашим обов'язком, зокрема української пластової молоді, є всіма способами поборювати ті сили, що хочуть зіпхати наш нарід у забуття. Ви, певне, спитаете, що можемо зробити ми, молоді дівчатка-юначки? І ось відповідь: так, — ви можете зробити дуже й дуже багато. Перш за все — ви мусите працювати над собою. Ви не лише повинні, але мусите говорити між собою у Пласті, у своїх хатах тільки по-українськи. Не засмічуйте української мови чужими словами, бо наша мова багата в слова, і нею можна легко висловити всяку думку. Ви повинні читати українські книжки, вивчати українську історію і культуру, брати участь в українському житті, працювати в гурті, якщо маєте до цього змогу. А найважливіше — ви повинні поширювати правду про Україну. До цього маєте багато нагод між товаришками у школі чи при забаві. Я певна того, що так як і я, так і ви чули не раз від американців, що Україна це — частина Росії, і що ми тим самим є росіянами. Чому Латвія, Румунія, Польща не є частиною Росії а лише «Каптів Нейшен»? Невже Україна не є також поневоленою нацією? Такі й тим подібні закиди дають вам нагоду до в'яснення. Ви у школі напевно маєте нагоду писати доповіді про чужі країни. Чому ж вам не написати про Україну? Ви напевно знайдете якнайкращі інформації від своїх батьків у своїх хатах. До школи ви можете принести вишивки, писанки, українську кераміку — те все, що знайдете у ваших хатах. Будьте певні, що в школі не лише не будуть з вас сміятися, але будуть захоплені та зацікавлені нашим мистецтвом. По великих містах напевно більше українців ходить до тої самої школи, гарно було б, якби ви зробили складчину і купили кілька книжок про Україну в англійській мові до своєї шкільної бібліотеки. Напевно є ще більше можливостей, які ви могли б використати для української справи — подумайте лише над цим.

Скоб!

Пл. розв. Аня Мостович
юначка-самітниця
з Кентакі, США

ЧИ В КРИВОМУ ДЗЕРКАЛІ?

Пластун дбає про красу — цю точку пластового закону заподадливо плекає цілий кіш пластунок — очевидно, гурток «Музи» теж.

«Музи, де ви? Вже по шостій, мусимо починати сходини», вигукує на все горло Маруся. «Та ходи вже, Славцю, не журися, Юрко напевно без тебе витримає годину. Ще й як!!»

«Ану! Любо, Орисю, Лесю, поспішіться, бо як ще трохи постоїте перед дзеркалом, то воно трісне. А що тоді будете робити?!»

«Відкличемо сходини, аж доки господар купить нове», запищала тонким фальцетом Орися.

«А диви яка мудра знайшлася! Ану, скоро, бо є вільна кімната!»

Гурма пластунок розвідувачок подріботіла на високих закаблуках. Коридор наповнили п'янки пахощі фіялок. Мабуть, Орися купила нову парфуму. Попереду дистингованим кроком пре Маруся, гурткова. Це наша Гібральтарська Скеля. З вигляду тендітна, та зате терпляча, зрівноважена наша мати-квочка: а за нею ми, музинята всі.

Успішно перевівши «grande entree» у світлицю всі, граційно немов до знімки, засіли навкруг стола (адже кімната має велике вікно на коридор і не знати, коли і хто може крізь нього заглянути!).

«Маю одне повідомлення, дівчата. Подруга Лариса виїхала до Австралії місяць тому, і на щастя, подруга кошова не мала успіху в розшуках тимчасової подруги. Часом мені здається, що їх відстрашує не тільки праця!... Орисю, покажемо знімки Андрія під час актуалій. Я також їх хочу бачити... В кожному разі я думаю, що тепер є неповторна нагода нам доказати станиці, що їх сумніви щодо нашої здисциплінованості були безпідставні... Сходин я офіційно не відкрила, бо бачу, що ми не всі в одностроях. А! Ще одна дуже важна справа. Нині я скорше закрию сходини, бо бачу, що більшість з вас іде на сумівську забаву. Тепер, Лесю, прошу продовжувати з протоколом».

Леся нишпорить у торбинці і бурмоче під носом. «О! е». «Здивоване «о» і піднесені брови членок, свідчать про щось надзвичайне. На велике здивування Леся, з торбинки, витягає справжню книгу протоколів. Це щось неймовірне!

«Лесю, це дивне? Кілька місяців тому, ти мені зголосила, що наша книга пропала без в'сти!»

«Та я... ось так... ну-у-у... я її вчора знайшла».

«Де?»

«В шафі Чорноморців!»

«А як наша книга туди попала?»

«Не знаю...», Леся замнялася та шукала якось виправдання. Однак, по мінах членок було видно, що не треба відповіді.

Ця розмова злилась із потоком слів, який нараз залив кімнату. Це ж бо всячина! Подруги здають звіти з останніх забав, збірок, вистав; і то не кожна зокрема, а всі нараз, що аж вікна дзвенять. Упродовж кількох хвилин цей шум то утихав, то знов вибухав буйним реготом та здивованим «ага»... Поволі ця повінь слів спинилася, відступила, і лиш тихі хвили мурмуранда свідчили про нашу присутність.

Десь хтось почав пісню, і один по одному долучувалися голоси, аж доки повною силою не загриміла пісня, «Соловейку, рідний брате». Та такої пісні ви ще не чули! Де ж там! Не співану сентиментально настроєвими звуками, але із справжнім «бітом» під акомпаніємент оплесків

долонь. Якби наші повстанці її почули, то напевно спитали б, «і нащо ми повставали??» Це є т. зв. грефтонсько-таборова стилізація українських пісень.

Після одногодинного бурхливого співу, музична трохи охляла. Але «не скуєш душі живої і слова живого» (Шевченко) і знов наче дзюркотання гірського потоку полинули пластовим домом звуки нашої гутірки.

Це були одні з найспокійніших наших сходин, хоча вираз на обличчі деяких приявних «великих риб» із станичного проводу вказував на щось зовсім протилежне!!

Веселий сміх задзвенів по не-офіційним закриттю сходин, і знову всі попрямували з поспіхом до дзеркала.

«Колись таки воно трісне...» буркнула собі Маруся.

пл. розв. Хр. Велигорська
гурток «Музи», IV купінь УПЮ-ок
ім. Л. Українки — Торонто

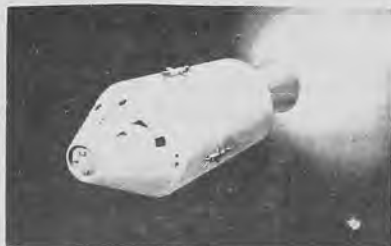
ОДИН КРОК БЛИЖЧЕ ДО МІСЯЦЯ

Під час спробного лету модель Аполло мав бути піднесений до висоти 300 миль могутньою 20-поверховою ракетою Сатурн 1-Б. Тоді головна і інструментальні частини мали відлучитись від ракети-бустера і почати свою мандрівку. Пізніше малі ретро-ракети в інструментальній частині мали запалитись двічі і в цей спосіб направити сателіт у правильну позицію для осідку на Землю. Тоді інструментальна частина мала відлучитись від головної; головна частина мала обернутись в такий спосіб, щоб охоронна оболонка охороняла сателіт від гарячі при поверті в атмосферу, а тоді головна частина мала осісти, на парашутах, в Атлантийському океані, 5,300 миль від місця злету — Кейп Кеннеді.

Проект «Аполло» — це третій і останній крок в американському плані висадити людину на Місяці до року 1970. Офіційно цей план перейшов із стадій проектування у стадію практики в лютому цього року, коли випробувано було перший спробний модель Аполло.

У 39-хвилиннім леті мали випробувати, чи головна (стіжкова) частина ракети, у якій саме будуть їхати астронавти, витримає 5,000° Ф. гарячі при поверті на Землю.

Аполло складається із трьох частин: головної, у якій знаходяться астронавти у своїй кабіні, інструментальної — у ній знаходяться різні інструменти, потрібні для технічної дії сателіта, та ракети («бустера»).

1

2

3

4

5

СТАДІЇ:

1. Інструментальна частина запалює свої ретро-ракети;
2. Головна частина відлучується від інструментальної;

3. Головна частина готується до повороту в атмосферу;
4. Променює охоронна оболонка при повороті в атмосферу;
5. Сателіт осів на океані.

Спробна виправа була успішна. Інженери одержали всі відповіді на свої запити; вони були настільки вдоволені із цього успіху, що вигля-

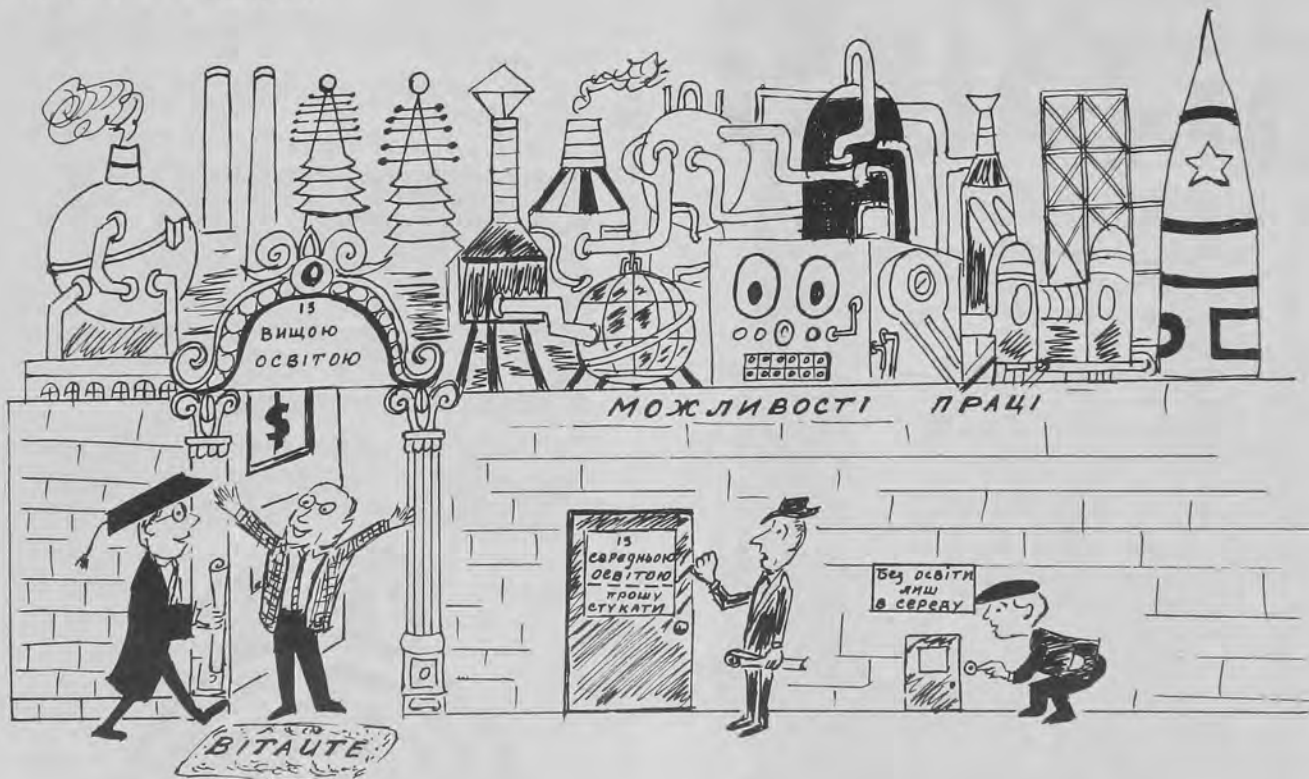
дає, що можна буде вислати людину на Місяць ще перед 1970-им роком

Подав — пл. уч. Аскольд Козбур,
Парма, Огайо

КУТОК СТАРШОГО ЮНАКА

ТВОЄ ЖИТТЯ

Подивись на малюнок:

У котрі двері доведеться Тобі ввійти?

Тепер, коли Ти в юнацькому віці, Ти маєш вирішити — яким буде Твоє життя: чи закінчиш Ти середню, а далі й вищу освіту, що відчинить для Тебе всі найширші двері до можливостей праці та успіху в житті..., чи закінчиш Ти свою освіту середньою школою, обмежуючи свої мож-

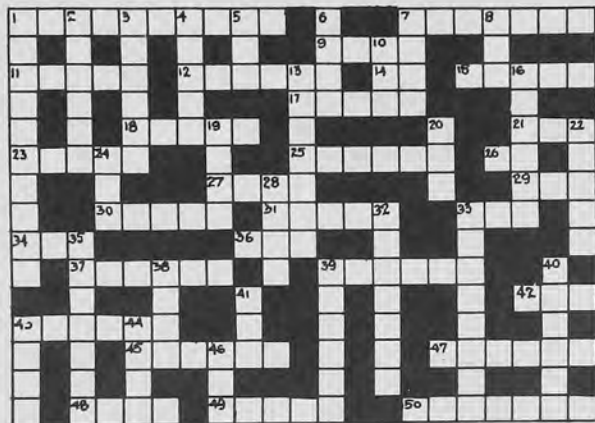
ливості..., чи навіть не закінчиш середньої школи і будеш іти крізь життя таким «відпадком» («драп-авт»), для якого зачинені всі двері, всі можливості...

Міцно подумай!

Друг Крук

I. ХРЕСТИКІВКА — «ЗАПОРОЖЦІ»

Поземо:

1. Козак, що жив за порогами
7. Хліб, печений на весіллі
9. Брунети, блондини, _____
11. Число
12. Українська страва
14. Де? — _____!
15. Зброя козаків
17. Кінець молитви
18. Гопак, коломийка...
21. Дерев'яна козацька зброя
23. Ще інший рід зброї
25. Один з найславніших укр. гетьманів
26. До побачення
27. Козацька історична пісня
29. Віл тягне
30. Назва птахи, званої козакам
31. Чура за княжих часів
33. _____ Кіма
34. Як козаки звали поляка
35. За українським звичаєм _____ рази проситься
37. Козацький старшина
39. Старовинний кріс, із козацьких часів
42. Плин з овочів
43. _____ боролись із козаками
45. Тропічний овоч
47. Добрий пластун виконує всі _____
48. Татарський полон
49. Назва просторів південної України, по яких їздили козаки
50. Потурчені полонені, які служили туркам

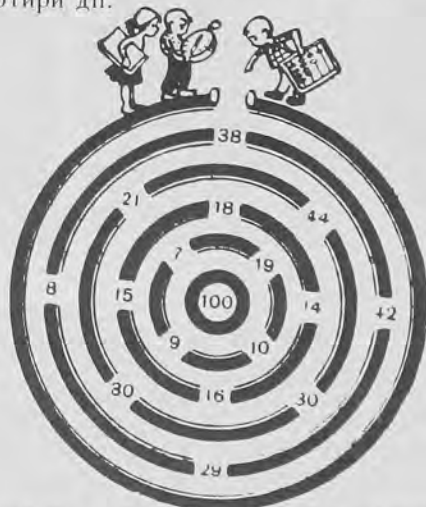
Доземо:

1. «_____ козаченьки» (пісня)
2. Скелі на Дніпрі
3. Дуже модерна зброя, яку одначе знали вже й козаки
4. Частина козацького строю
5. Титул російських володарів, з якими воювали козаки
6. Півострів на Чорному морю, на який ходили козаки походами
7. Тварина, найбільший приятель козака
8. Зла, як _____
10. Ріка на східній Україні
13. Було колись в Україні, ревіли _____
16. Клейноди гетьмана
19. Армія татар
20. Татарський володар
22. Інакше запорожець
24. Твердиня козаків
28. Чорне _____
32. Назва старшини, який стояв на чолі Запорізької Січі
33. Найвищий козацький старшина і володар України
35. Острів, на якому збудована була Січ
38. Меле збіжжя
39. В степах стояли високі _____
40. Назва сліпця, який співав думи
41. Назва цифри
43. Спорт гартує юнацьке _____
44. Збір козаків, на якому вибирали гетьмана
46. Був славний козак, який звався Криво_____

Хрестівку зложили членки куреня «Ті, що греблі рвуть»

II. АРИТМЕТИЧНИЙ ЛЯБІРИНТ

На відміну від звичайних лябіринтів в аритметичних лябіринтах на воротах стоять числа і дають ще завдання на додавання, віднімання або на всі чотири дії.

Спробуйте пройти до центра лябіринта так, щоб сума цифр, які зустрінуться на шляху, дорівнювала 100.

ДЕ ЗБЕРЕЖЕНА ПЛАСТОВА СЛАВА

Більше ніж півстоліття минуло від часу заснування Пласту десь в Україні в горах Карпатах.

Сьогодні подорожній може побачити пластові реліквії і відчутти пластову славу в Пл. Музеї, у Клівленді, США! У пл. домі при 14-й вулиці працює «сторож пластової слави» колишній гетьманський пластун-скоб, пл. сен. проф. Леонід Бачинський. Його зусиллям тут зібрано старі пластові відзнаки, портрети визначних пластунів, пояс Вахнянина, зразки колишніх одностроїв. Зі стін і зі сторінок багатьох альбомів дивляться на відвідувача тисячі молодих обличчя пластунів і пластунок, що здавали проби, ходили на прогулянки і складали пластову присягу ще тоді, коли нас не було. У шухлядах великої шафи лежать оксамитні стяги пластових полків, куренів та інших частин; стяги, що колись лопотіли в зелених лісах Карпат, у полях Чехії, на горах Німеччини та в інших країнах світу.

Сторож пластової слави — колишній гетьманський пластун-скоб пл. сен. проф. Леонід Бачинський в Пластовім музеї у Клівленді, Огайо, США

Окрема кімната тут присвячена пам'яті Начального Пластуна «Сірого Лева» — Северина Левицького. Тут його бюро, однострій, відзнаки таборів і сеньйорських збірок, що він їх відвідав і багато інших пам'яток. На стіні зелений прапор підпільного Пласту, якого комендантом був колись Сірий Лев.

У юнацтві є проба вмілости ЗБИРАЧА, і Леонід Бачинський певне напліпший збирач не тільки в Пласті. Усі речі поклясифіковані, записані і складені в порядку. На моє здивування він показав мені знімки з мене ще новака, і юнака, і пізніше старшого пластуна-зв'язкового юнацького куреня. Такий докладний тут порядок, що багато непластунів віддає свої пам'ятки і документи під опіку Пластового Музею.

Частина бібліотеки із сотнями книжок про Україну, про наші визвольні змагання і нашу культуру. Тут дослідники чи студент може знайти багато даних і матеріалів в книжках і оригінальних документах, як наприклад в архівах колишнього консула України в Швеції, які і тут переходять.

У цьому музеї є теж загально-український відділ, який присвячений головно історії боротьби України за волю. Тут лежать ордени і відзначення українських бійців, що боролися за Україну, тут листи і інші документи визначних діячів, як наприклад, консула Української Народної Республіки у Швеції, і сотні книжок про українську справу.

Пам'яті Начального Пластуна Сірого Лева — проф. Северина Левицького присвячена в Пластовому музеї окрема кімната. Тут багато реліквій. На знімку його бюро і портрет.

В окремій кімнаті лежить найточніша хроніка нашого життя — акуратно складені стоси газет. Тому, що вони правильно складені, то колись дослідник історії чи впорядник, який готуватиме гутірку, знайде тут точну дату чи опис події або текст якоїсь важливої події. Це дуже важливе, бо не забувайте, що звернення Лінкольна в Гетисбургу в той день уважали тільки промовою над могилами, а четвертий універсал Української Центральної Ради, тоді 22-го січня 1918, був одним із серії проголошень, а став пізніше, певне, найважливішим документом української історії першої половини ХХ-го століття.

Бюро, окуляри та інші особисті гечі сл. п. Сірого Лева у Пластовому музеї в Клівленді. За цим бюроком рішалося багато справ Пласту, звідсіль вийшов не один лист до друзів і побратимів.

Цього року «сторож пластової слави» пл. сен. Леонід Бачинський святкує свій ювілей сімдесятиліття. Найліпший спосіб, яким його привітати і подякувати за його працю, є допомогти йому і подати про себе знак. Напишіть від свого гуртка чи куреня коротке привітання, долучіть світлинку і напишіть — хто ви і де та що робите. Якщо маєте зразки ваших умілостей, альбоми з

Ось тут в Клівленді заходами Леоніда Бачинського коло «Пластової Слави» також збирається і відблиск Слави України.

А що ж є та пластова слава? Як може не дивно, а пластова слава — це ми сьогоднішні пластуни і пластунки. Пласт — це організація МОЛОДИХ ЛЮДЕЙ, що готовляться до того, щоб щось корисне і добре зробити в житті. Поміж нами є майбутні винахідники, інженери, астронавти, вчені і славні борці за волю. Тому треба, щоб і наш слід було видно у Пластовому Музеї.

Загальний український відділ Пластового музею. Пл. сен. проф. Л. Бачинський і один з його співробітників д-р Олександр Фединський на тлі книжок, пам'яток і експонатів, що стосуються історії України

мандрівок, малюнки, різьби чи щось інше, то пішліть їх також туди.

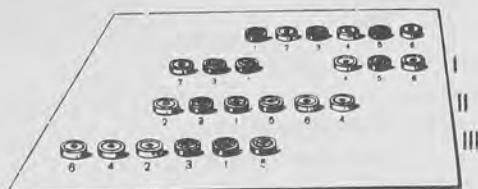
Таким чином зробите добре діло, побажаєте многих літ заслуженому пластунові і запишете себе у «пластову славу», яка має вже більш півстоліття і завдяки нам матиме ще багато століть.

АрАрАт

ХОДАТАЗ НХЕР'ЯЕОУ

Три ходи

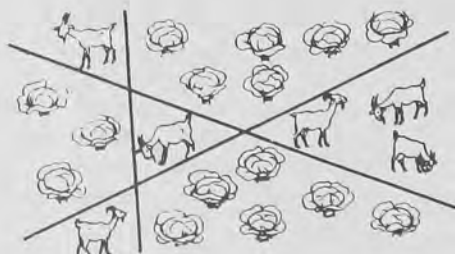
Перенумеруйте шашки зліва направо, як показано на малюнку. Шашки № 2, 3 розмістіть зліва на початку ряду так, щоб шашка № 3 була поряд із шашкою № 1. На вільні місця покладіть шашки № 5 і № 6, а потім шашки № 6 і № 4, наліво до шашки № 2, і завдання виконане.

Розв'яжіть цю задачу у зворотному порядку. Від останнього розміщення шашок № 6, 5, 4, 3, 2, 1 і так само у три ходи розмістіть їх у прямому порядку.

Тепер це не важко.

Відділіть кіз від капусти

МИТРОПОЛИТ АНДРІЙ ШЕПТИЦЬКИЙ — ПОКРОВИТЕЛЬ 1-го КУРЕНЯ УПЮ-ів У МОНТРЕАЛІ

Звичайно різні організації вибирають собі за покровителя якогось визначного історичного діяча. Наш пластовий курінь теж має свого покровителя. Ним є митрополит Андрій Шептицький. Хтось може спитати: Чому саме Його ми вибрали своїм покровителем? Чому не якогось князя, гетьмана або славного полководця з історії України?

Ми керувалися такими мотивами:

Св. п. Андрій Шептицький був митрополитом Української Католицької Церкви у дуже тяжких роках; тоді Україна була під різними окупаціями — спершу під австрійською, потім польською, російською та німецькою. Кожна влада переслідувала українців і їхню Церкву. Митрополит Андрій не лише зміцнив нашу Церкву, але й сміливо обороняв її проти цих ворогів. Він мав відвагу виступати проти польської влади, яка нищила церкви православних українців, він не побоювався теж виступити проти німецької влади. За цю сміливість пам'ять нашого Митрополита шанує весь світ. Ми — пластуни — беремо собі його за приклад, як нам треба бути мужніми.

Митрополит Андрій Шептицький уславився як опікун убогих і хворих. Завдяки його допомозі збудовано у Львові український шпиталь, де хворі мали українську медичну опіку. Чимало українських сиріт могли здобути освіту і працю часто лише завдяки митрополитові Андрієві. За щедрість і шляхетність шанували митрополита Шептицького у Львові не лише українці, але також і чужинці, бо вони теж знаходили поміч у нашого владика.

ПЛАСТ намагається виховати нас на чеснотних українців, а саме наш покровитель митрополит Андрій є для нас найкращим прикладом чесноти і людяності.

Особливо опікою оточував митрополит Андрій українську молодь. Коли польська влада заборонила ПЛАСТ, митрополит Андрій допоміг організувати виховні табори для мо-

Курінне знам'я 1-го куреня УПЮ-ів ім. Митрополита Андрія Шептицького в Монреалі.

лоді у Карпатах. Деякі з теперішніх керівників нашого ПЛАСТ-у проходили ці виховні табори, і сьогодні вони допомагають нам у нашій організаційній роботі. Таким чином завдяки митрополитові Андрієві є в нас багато досвідчених виховників.

Однак найважливішою справою для українців була завжди освіта. Під чужою владою українці не завжди могли учитися свobodно. Тому треба було організувати українські приватні школи, так звані "Рідні Школи". Митрополит Андрій словом і ділом підтримував ці школи, зокрема він доручав своїм єпископам і священникам дбати про ширення освіти серед українців.

Про заслуги і значення митрополита Андрія Шептицького можна ще багато сказати. Тут треба ще додати, що він був не лише церковним діячем, покровителем української молоді, опікуном науковців і мистців, добродієм убогих і розрадою для хворих. Він був теж справжнім українським свяцем. Його глибока побожність відома не лише серед українців, а святість його життя відома і в Римі. За свою християнську віру він зазнав переслідування від німців і москалів. Українці надіються, що Апостольська Столиця колись проголосить його святым.

Виховна праграма ПЛАСТ-у спирається на християнських основах. Найкращим прикладом християнського життя для нас є якраз життя митрополита Андрія.

Ось чому Перший Курінь Українського Пластового Юнацтва вибрав своїм покровителем митрополита Андрія Шептицького. Своім життям він навчає нас плекати любов до братів-українців, шляхетність характеру і замишування до науки, а зокрема він є зразком вірності Богові та Україні.

Митрополит Андрій є для нас зразком українця, що ним хотів би бути кожний український юнак-пластун.

пл. уч. Олександр Олійник
1-ий курінь УПЮ-ів ім. митр. А. Шептицького, Монреал.

"БОБРОВИЙ ПОТІК" КОЛО САСКАТУНУ

У зв'язку з пластовими таборами в Скелястих Горах, у саскатунській Пластовій Групі йде відповідна підготовка. Наш гурток юнаків "Пантери", щоб мати добру фізичну заправу, вирішив відбутися триденну прогулянку-таборування. Дня 6-го травня, у п'ятницю, о год 4 пополудні, по науці, п'ять юнаків — Володимир Матвейко, Богдан Кузь, Петро Трохимюк, Юліан Камінський і я, вибралися в дорогу. Це було якраз у день нашого пластового Небесного Опікуна св. Юрія.

Наші наплечники були повні потрібних до прогулянки речей і харчів. Із собою ми взяли мого вірного друга і доброго опікуна "Буца".

"Буц" — це малий чорний пес. По кількох милях ходу наш "Буц" утомився і почав подорожі приставати. Не було ради, я мусів узяти його на руки і нести. Коло години 8-мої ми прибули на призначене місце над "Бобровим Поток", віддалене 12 миль від Саскатуну. Тут перед 10-тма роками саскатунські пластуни починали своє пластування в природі.

Ми хутко знайшли відповідне місце на таборіванні, над самим потоком. Поведінка Буца була досить смішна. Він ходив довкруги, похитуючись неначе п'яний. Якраз у тому часі приїхав до нас наш пластовий опікун, о. Володимир Івашко і привіз велике шатро і матраци. Він оглянув місце таборівання, дав нам кілька вказівок і пересторог і незабаром від'їхав. У короткому часі ми поставили шатро, викопали яму на сміття, упорядкували всі свої речі, поставили і запалили ватру. По смачній вечері ми сиділи довкруги вогню, балакали, говорили жарти і співали. Опісля я і Володимир сіли на недалекому горбочку і подивлялися красу заходу сонця. Чудовими кольорами барвилася небо. Наші серця були сповнені зворушливими почуттями краси природи. Вечірню тишу пронизували наглі голоси різних тварин, передовсім птах. Однак, ми не боялися, бо з нами був "Буц", хоча сам він трясся зо страху.

Ніч була зимна. Я збудився серед темряви ночі від якогось удару по носі. По провірці я ствердив, що це була нога мого сусіда. А проте, ми здоровими і бадьорими зустрічали гарний соняшний ранок. Швидко упорядкували своє шатро, приготували сніданок і по спільній молитві його смачно спожили. Головною стравою була фасоля.

Ми поділилися на дві групи і почали розвідку акцію цієї околиці. Я і Володимир пішли понад потік. По якомусь часі ми сіли на березі і гукнули. Потік в цьому місці був глибокий, а вода брудна, у якій, мабуть, не живе риба. Однак ми зауважили, що до потоку приходили чи прилітали різні тварини погасити свою спрагу. Через те ми прийшли до висновку, що вода в потоці не дуже така погана, коли сма-

кувала місцевим звірячим жителям. Ми продовжували прохід через ліс і почувалися зовсім відмінно як у місті, більш бадьорі і сильні, далеко від поганих і неприємних вісток про війну, про злочини і злидні людей. Наш прохід протягнувся аж до обіду. Трохи притомлені повернулися до табору і спожили обід.

По обіді ми мали пригоду. Нам прийшла думка збудувати порон. Знайшли кілька кусників старого грубого дерева і, використавши все наше знання пластових вузлів, пов'язали їх шнурками і пустили на воду. А що мене уважали за найвідважнішого та охочого набували нового досвіду, я, без довшої надуми, всадився на порон. Відбився від берега і почалася прекрасна лавба. Течія води несла мене по самій середині потоку. Коли, захоплений своїм відважним вчинком, я вигукнув до моїх товаришів "Чудово", у цей же самий хвилині, я переконався, що моє знання пластових вузлів дуже обмежене. Вузли почали розв'язуватися, а порон поділився на стільки частин, скільки було куснів дерева. У висліді цієї спроби — я мусів сушити все моє вбрання. Хоч як гарно заповідався мій відважний крок з пороном, то для мене скінчився досить прикро. За те моїм товаришам справив велику втіху.

По вечері ми зорганізували імітацію гри в голфа. Звичайними дерев'яними дрючками ми заганяли м'ячик від бейзболу до ями, що була призначена на сміття і відпадки. Вечеря, ватра, весела гутірка про переживання минулого дня, пісні, виповняли вечірню пору. Ми пішли спати пізно, бо довкруги нашого табору блукали рисі і непокоїли нас. Великий вогонь нашої ватри трохи відстрашував їх.

Наступного дня ранком, по сніданку, ми повернулися до Саскатуну. Ми залишили місце таборівання зачищеним, за вимогами пластової застави: "Залиши місце кращим, як ти його застав". Із жалем покидали ми табір. Нам здавалося, що ми тут перевели все своє життя. Наші серця були сповнені гарними почуттями і споминами, що їх залишила в нас цікава і привітна "Матір Природа" над "Бобровим Поток".

Пластун-юнак Богдан Вовк

СВЯТО ВЕСНИ

Пластове "свято весни" в Ст. Кетеринс, Канада, відбулося цього року 19 червня. Почали ми його Службою Божою в церкві св. Кирила і Методія. Після Служби Божої всі переїхали на площу біля озера Онтаріо. Тут ми розтаборилися і підготовлялися до відкриття свята.

При відкритті ми заспівали пластовий гімн, дивлячись на піднесені національні прапори. Після святочного наказу ми повдягали спортові одяги і почали наші зайняття, а потім підготовку до ватри.

Після смачного обіду юнацтво пішло на теренову гру, а новацтво на ігри та забави. Після теренової гри юнаки і юначки грали відбиванку. Пластунки грали завзято, але пластуни їх легко перемогли. Був гарний день і ми всі купалися в озері Онтаріо. Після купелі була вечеря. Пізніше всі повторяли свої пісні та приготували скечі на вечірню ватру.

Біля запаленої ватри ми всі посідали в пластових одностроях. Поважна частина ватри була присвячена 110-им роковинам з дня народження Івана Франка і 50-річчю з дня його смерті. Друга частина ватри була весела, а її програму виконували скечі і жартівливі пісні. На закінчення свята було знаття національних прапорів, після чого ми всі заспівали пластове надобраніч і задоволені роз'їхалися до наших домів.

Пл. розв. Варвара Тиховецька
гурток УПЮ-ок "Незабудки"
Ст. Кетеринс, Канада.

ПРОГУЛЯНКА ГУРТКА "ПАНТЕРИ"

У днях від 21 до 23 травня ц. р. відбулася прогулянка нашого гуртка до Українського Парку, віддаленого 60 миль від Вінніпегу. Заносилося на дощ, але, на наше щастя, погода була того дня чудова. Ми приїхали до парку увечері і негайно поставили наші шатра. Після вечері ми пішли на ватру, на яку загостили теж юнаки з гуртків "Бобр", "Тигр" і "Беркут", які в тому часі мали свої прогулянки. При ватрі ми слухали розповіді про давніші табори, переводили товариські ігри та співали пісень. Було вже досить темно, як ми пішли спати.

Члени гуртка "Пантери" під час мандрівки по ледових скелях недалеко Вінніпегу в травні ц. р.

Чергового дня, в неділю, ми мали у нашої програми картографію і будівництва ватер. Це нам зараховувалося до нашої першої юнацької проби. Післяполудня члени нашого гуртка з іншими юнаками, що тоді таборували в Українському Парку, пішли на прогулянку до ледових скель, що залишилися ще із зими у затиш-

ній притоці озера. Це перший раз, що ми бачили на весні такі ледові скелі, і то в день, коли температура доходила до 80 ступенів Фаренгейта.

Увечорі ми збудували між двома деревами міст із шнурів. На третій день ми приготувалися до закриття табору. Після того як ми звинули наші шатра, спакували наші ре-

чі і упорядкували площу, на якій ми таборували, наш гуртковий закрив нашу прогулянку. Ця наша прогулянка нам усім дуже сподобалася і ми з неї багато скористали.

Пл. прих. Радомир Білаш
гурток "Пантери", 7 курінь УПЮ-ів
ім. Святослава Завойовника, Вінніпег.

наша пошта

● "...У долученні пересилаю Вам адреси трьох юнаків, які бажають передплатити Ваш і наш дорогий цінний журнал, яким прошу висилати "Юнака"...

...Мені бракує слів на похвали такого гарного пластового журналу, а тому я лише обмежусь до побажання Вам багато сил та успіхів на майбутнє"... пл. сен. М. Попович, Дерби, Англія.

● "...Дякуємо дуже за прислані примірники "Юнака". Журнал нам дуже подобається, цікавий матеріал, добра мова й гарно виданий. Прошу ласкаво подякувати від нас гурткові УПЮ-ів "Вовк" з Вінніпегу за дарункову передплату "Юнака". Ст. пл. Степанові Генік-Березовському з Торонта посилаємо нашу подяку за дарункову передплату". Галина Багряна з сином Нестором, Новий Ульм, Німеччина.

● "...Я не належу до тих, що люблять закидати адміністрацію і редакторів листами, але тепер при нагоді висловлю свою подяку за Вашу так корисну працю. Я був одним з перших, що надіслав до Вас замовлення "Юнака" для пластового юнацтва в Англії і хоч тепер відійшов від виховної праці, а мої діти ще замалі навіть для "Готуйсь", то ми всі з нетерпеливістю чекаємо прибуття журналу, а потім його всі по черзі перечитуємо. Мені здається, що й інші дописувачі в своїх листах не перебільшують, коли пишуть, що кращого журналу

немає. Статті, дописи, вірші, знімки і навіть малюнки на гарному мистецькому рівні..." пл. сен. О. Марченко, Алгестрі - Дерби, Англія.

● "...Я читаю тебе третім з черги у нашій родині, бо першенство взяли собі мої мама або тато (залежить від того, кому з них ти скорше попадешся до рук). Також моя молодша сестра, яка ще є новачкою, уважає собі за честь тебе читати.

Ти мені подобаєшся своїм різноманітним матеріалом і я з тебе багато користаю. Недавно ти мав поміщені точки з вимогами до вмільости "гуцула". Я ними зацікавився і здав цю вмільість. Точки про Довбуша й опришків я доповнив був собі з книжки "Березівське боярство"... автором якої є І. Кузич-Березовський, і з того вийшла знаменита розповідь у нашому гуртку.

Я думаю, що в майбутньому зможу також час-до-часу до Тебе щось написати, не знаю тільки, як до цього братися. Покищо оставайся здоров і надалі такий цікавий. Твій вірний читач пл. уч. Олекса Лабунька, Філадельфія, США".

● "...І "Юнак" і "Пластовий Шлях" цікаво і старанно редаговані. Я і мої юнаки їх завжди перечитуємо і надалі будемо радо отримувати..." Пл. сен. Олекса Сокіл, ЛЧ, Сілвер Спрінг, США.

До Передплатників «Юнака»
ОБОВ'ЯЗКОВО ПОДАВАЙТЕ
у своїх адресах

“ZIP CODE”

бо його вимагає від нас поштовий уряд
при пересилці «Юнака» і нашого листу-
вання до Вас.

Адміністрація «Юнака»

ПОЗИЧКИ

* на студії * на подорожі * на авта
* на човни * і на всякі інші щоденні
потреби.

**НА ДЕШЕВІ ВІДСОТКИ
ТА
НА ДОГІДНІ СПЛАТИ
уділяє**

**ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА
КООПЕРАТИВА „САМОПОМІЧ“**

В НЬЮ-ЙорКУ

Self Reliance (N. Y.) Federal Credit Union
98 Second Ave., New York, N. Y., 10003
Telephone: GR 3-7310

ОЩАДЖУЙТЕ І ПОЗИЧАЙТЕ

в кредитівці
**УКРАЇНСЬКА ФЕДЕРАЛЬНА
КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА**

САМОПОМІЧ

в Філадельфії

- Особисті позики на купно домів і авт
 - Студійні позики зі сплатою ратами аж після закінчення студій.
 - Телефон: ГЛ 5-8770
- 4814 N. Broad St. Philadelphia, Pa., 1940

ВЕСЕЛКА

144 Друга Євгеню в Нью-Йорку
(в Пластовому Домі)
Tel.: ORegon 4-9576/-79/-98

відкрита щодня від вчасного ранку до пізньої ночі.

- * Зимні і теплі перекуски, сніданки, полуденки
 - * содові води
 - * морозиво
 - * солодоші — теж вибагливі, імпортовані
 - * шкільне і канц. приладдя
 - * українські і чужомовні часописи.
- «Веселка» є улюбленим місцем зустрічей нашої молоді!

**ОДИНОКА
ПЛАСТОВА КРАМНИЦЯ
В КАНАДІ**

ПЛАЙ

продає

● книжки — шкільні підручники — мо-
литовники — часописи — журнали — об-
рази; ● різьбу — рами до образів — ке-
раміку — вишивки — полотно і нитки до
вишивання; ● дитячі іграшки — спортове
приладдя — таборовий виряд; ● солодоші
— содові води; ● пластові однострої, від-
знаки і т. п.

● Кооператива «ПЛАЙ» приділяє щоріч-
но зі свого зарібку більшу пожертву на
пластові цілі.

PLAY - COOP. LTD.

768 Queen St. W., Toronto 3, Ontario

Хто з вас подорожує

○ літаком ○ кораблем ○ поїздом ○ автобусом
у Канаді чи поза Канадою повинен купити подо-
рожний квиток і одержати безплатно всяку ін-
формацію

в українським подорожнім бюро
Маркіяна Когута і Дарії Залозецької

BLOOR TRAVEL AGENCY

1190 Bloor St. West — Toronto 9, Ont.
Telephone: 535-2135 & 535-2136

Пластуни і Пластунки в Монтреалі!
ВСІ СВОЇ ОЩАДНОСТІ СКЛАДАЙТЕ
в Кредитівці

УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ КАСА

а вони з відсотками придадуться Вам в часі
Ваших студій. По інформації голосіться в Цен-
тралі при вул. 120 Дюлют схід, або телефонічно
845-8365 в урядових годинах. Щоденно: від 10-ої
ранку до 2-ої попол. і від 5-ої до 8-ої веч. В суб-
боти: від 12-ої до 3-ої попол.

Увага!

Увага!

Передплатники «Юнака»,
ПЕРЕДПЛАТУ

можна тепер вплачувати в То-
ronto в пластовій кооперативі
«ПЛАЙ», а в Нью-Йорку в пла-
стовій крамниці — «МОЛОДЕ
ЖИТТЯ». Річна передплата для
Канади та США є тепер 5 дол.

Друкарня-переплетня КИЇВ

KIEV PRINTERS LTD.
686 RICHMOND ST. W.
TORONTO, ONTARIO

виконує
всі
друкарські
і переплетничі
роботи

- ОДНО І БІЛЬШЕКОЛЬОРОВІ
- НА АВТОМАТИЧНИХ МАШИНАХ
- ЛІТОГРАФІЧНІ РОБОТИ (ОФСЕТ)

27 РОДІВ СМАЧНОГО ХЛІБА

а крім того
РІЗНОРОДНІ КАЛАЧІ І БУЛОЧКИ
випікає щоденно для Вас і Вашої родини відома
в Торонті й Онтаріо пекарня

2-20 Fraser Ave. Toronto, Ont.
Phone: LE 6-1196

Нормально банки платять за ощадності
3 відсотки. За Ваші ощадності НА СПЕ-
ЦІАЛЬНОМУ ЮНАЦЬКОМУ КОНТІ в на-
шій кредитівці одержите: **5½ %**

ЩАДІТЬ МІСЯЧНО
по 5.00 доларів
а після 5 років одержите

343.00 дол.

СКЛАДАЙТЕ СВОЇ ОЩАДНОСТІ
в українській кредитівці

"БУДУЧНІСТЬ"

КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА В ТОРОНТО
140 Bathurst St. Toronto 2B, Ont.

Українська пекарня

The Future Bakery

якої власниками є

АННА і пл. сен. РОМАН ВЖЕСНЕВСЬКІ
випікає

і всі інші печива
735 Queen St. W. Toronto, Ont.

ОЩАДНІСТЬ

це прикмета кожного доброго пла-
стуна та кожної доброї пластунки.

ПЛАСТУНИ Я ПЛАСТУНКИ!

Складайте Ваші ощадності в найбільшій
і найстаршій в Торонті Кредитівці

Українська Кредитова Спілка

297 COLLEGE ST. — TORONTO 2B, ONT.

КУПУЙТЕ

ФАРБИ ДО МАЛЮВАННЯ ДОМІВ

★ порцеляну та скляні вироби ★ кухонний по-
суд ★ ремісничі знаряддя ★ всі залізні това-
рі в українській крамниці ПЕТРА ГОЛОВАТОГО
(При перехресті вулиць Дандес і Дафферин)

FEDERAL HARDWARE

1475 Dundas St. W. Tel.: 536-3826

Пластун Ти, юнак?

ОЩАДНІСТЬ — Твій знак!

Щадити щоденно учись!

Як будеш студент,

Той далар, той цент

Тобі допоможе колись

Здобути знання, прожиток, ім'я!

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА „САМОПОМІЧ“ У ЧІКАГО

2331 West Chicago Ave. — Chicago 22, Ill.

Увага! Увага!

«Юнака» треба не лише передплачувати, але й
докладно читати, до нього дописувати, приєдну-
вати йому передплатників і збирати пожертви
на його пресфонд.

Чи Ви вже вирівняли передплату?

СИНИЦЯ

СОЛОВЕЙ

ЛАСТІВКА

ПІДСНІЖНИК

БАРВІНОК

ФІЯЛКА

БДЖОЛА

В Пластовій кооперативі ПЛАЙ

PLY CO-OP LTD., 768 Queen St. W., Toronto 3, Ont.

ЗАМОВЛЯЙТЕ ПЛАСТОВІ ВІДЗНАКИ

- новацьких роїв і гнізд
- юнацьких гуртків і куренів
- новацьких і юнацьких проб
- нов. і юн. іспитів уміlostей

БОРСУК

ІЖАК

КАЖАН

БОБЕР

У цьому оголошенні поміщені зразки відзнак юнацьких гуртків, які продаємо по 50 центів за штуку. Маємо постійно на складі 40 різних родів таких відзнак і можемо їх кожнoчасно вислати. Виготовляємо також інші відзнаки роїв УПН і гуртків УПЮ на замовлення.

КУПУЙТЕ В НАС ТАКОЖ:

★ всякі інші пластові відзнаки ★ усі частини пластових одностроїв ★ таборовий виряд ★ спортове приладдя ★ усі пластові видання, а зокрема обов'язковий для юнацтва посібник, автором якого є основник Пласту

ПРОФ. Д-Р ОЛЕКСАНДЕР ТИСОВСЬКИЙ (ДРОТ)

Життя в Пласті

544 сторін • багато ілюстрацій • ціна 6.50 дол.

✳ КУПУЙТЕ В ПЛАСТОВІЙ КООПЕРАТИВІ «ПЛАЙ»!

✳ ЧИСТИЙ ПРИБУТОК КООПЕРАТИВИ «ПЛАЙ» ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ВИХОВНІ ЦІЛІ ПЛАСТУ!

ЗАЄЦЬ

САЙГАК

ВОВК

РИСЬ

ЛЕОПАРД

ВЕДМІДЬ

КОБРА

ОРЕЛ

СОКІЛ

ГОТУР

ТАРПАН